

Majandus- ja tööstusministri määruse „Ettevõtete digitaliseerimise ning reaalamajanduse lahenduste ja andmemajanduse kasutusjuhtude arendamise toetamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrusega kehtestatakse toetuse andmise tingimused (edaspidi TAT) perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakendamise seaduse (edaspidi ÜSS2021_2027) § 10 lõike 2 alusel.

Toetusega viiakse ellu perioodi 2021–2027 ÜSS2021_2027 § 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027“ (edaspidi *rakenduskava*) prioriteedi 2.1.1 „Nutikam Eesti“ erieesmärgi ii „digitaliseerimisest kasu toomine kodanike, ettevõtjate, teadusasutuste ja avaliku sektori asutuste jaoks“ meetme 21.1.2.2 „Digiriik“ sekkumise 21.1.2.21 „Digilahenduste ja uuenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtt erasektoris“ ning erieesmärgi iii „VKEde kestliku majanduskasvu ja konkurentsivõime tõhustamine“ meetme 21.1.3.1 „Ettevõtluskeskkonna arendamine, rahvusvahelistumise toetamine ja investeringute soodustamine“ sekkumise 21.1.3.14 „Ettevõtete digitaliseerimisega seotud tegevuste toetamine (sh RTE)“ eesmärgi.

Toetusega panustatakse riigi eelarvestrateegia tulemusvaldkonna „Digiühiskond“¹ ja programmi „Digiühiskonna programm 2025–2028“² meetme „Digiriik“ tegevuste „Digiriigi arenguhüpped“ ja „Digiriigi alusbaasi kindlustamine“ tulemuste saavutamisse. Selle meetme üks eesmärke on erasektori abil hoogustada digiriigi uute lahenduste ja võimaluste loomist.

Toetus aitab kaasa „Andmete ja tehisintellekti valge raamatu 2024–2030“³ visiooni ja eesmärgi elluviimisele, panustades mitmesse alamvaldkonda, sh alamvaldkondadesse nimetustega „Andmed tööle: tõhustame riiki ja majandust“ ning „Inimese heaks: andmete ja tehisintellekti inimkesksus ja usaldusvärsus“.

Toetus panustab otseselt ka valdkonna arengukava „Eesti digiühiskond 2030“⁴ (edaspidi DÜAK) visiooni ja eesmärgi elluviimisesse, panustades eelkõige prioriteedi „Andmete ja tehisintellekti kasutuselevõtt“ tegevustesse, toetades erasektori digitaliseerimist, andmete kättesaadavust ja andmemajanduse kasutusjuhtudes rakendamist.

Määruse alusel toetatavate projektide tegevuste elluviimisega peab panustama Riigikogu heakskiidetud Eesti riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ (edaspidi „*Eesti 2035*“) sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ja selle alamsihi „Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine“ eesmärkide saavutamisesse. Seeläbi tagab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ÜSS2021_2027 § 7 lõikes sätestatud kohustuse täitmist, mille kohaselt koordineerib ja seirab ministeerium vastavalt oma valitsemisalale toetusega arengustrateegias kinnitatud strateegilistesse sihtidesse ja aluspõhimõtetes panustamist.

¹ Riigi eelarvestrateegia 2025–2028.

² Digiühiskonna programm 2025–2028.

³ [Andmete ja tehisintellekti valge raamat 2024–2030](#).

⁴ [Digiühiskonna arengukava 2030 | Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium](#).

1.1. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) digimajanduse osakonna projektijuht Pärja Bärge (tel 5885 1195, e-post parja.barg@mkm.ee), sama osakonna juht Sirli Heinsoo (tel 639 7604, e-post sirli.heinsoo@mkm.ee) ja reaalajamajanduse valdkonnajuht Viktoria Bõstrjak-Butorina (tel 5341 7002, e-post viktoria.bostrjak-butorina@mkm.ee) ning strateegiaosakonna välisvahendite juht Rando Härginen (tel 625 6446, e-post rando.harginen@mkm.ee) ja struktuurivahendite nõunik Pille Penk (tel 5918 2214, e-post pille.penk@mkm.ee). Justiits- ja Digiministeeriumi (edaspidi *JDM*) digiriigi osakonna AI ja andmete talituse juhataja Ott Velsberg (tel 5661 4194, e-post ott.velsberg@justdigi.ee), andmete taaskasutuse programmi juht Regiina Sepp (e-post regiina.sepp@justdigi.ee) ning tulevikukindla andmemajanduse projektijuht Kaarel Sepp (e-post kaarel.sepp@justdigi.ee). Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse toetuste osakonna teenusejuht Kristiina Niilits (tel 7386009, e-post kristiina.niilits@eis.ee) ja õigus- ja hankeüksuse jurist Reelika Urmet (tel 5674 8580, e-post reelika.urmet@eis.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti kontrollisid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna juhataja Tiit Rebane (tel 6397648, e-post tiit.rebane@mkm.ee) ja õigusnõunik Kaddi Tammiku (tel 5455 0226, e-post kaddi.tammiku@mkm.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud JDMi õigusloome korralduse talituse toimetaja Inge Mehide (e-post inge.mehide@justdigi.ee).

1.3. Toetuse eesmärk

Toetusega edendatakse Eesti ettevõtete digitaliseerimist ja andmepõhise majanduse arengut, mille kaudu kasvatatakse majanduse lisandväärtust, efektiivsust ja konkurentsivõimet. Eesti liigub kindlalt reaalajamajanduse suunas, kus traditsioonilised paberipõhised haldustoiimingud ja majandustehingud asendatakse automaatse, struktureeritud ja masinloetava andmevahetusega. Selline lähenemine vähendab halduskoormust, kiirendab äriprotsesse ning loob aluse innovatsiooniks.

Indeksi DESI 2022 kohaselt on Eesti ettevõtete üldine digitehnoloogiate lõimimise tase Euroopa keskmine, kuid väike- ja keskmise suurusega ettevõtete digitaliseeritus jääb veel alla ELi keskmise. Seetõttu suunatakse meetmega investeringuid eelkõige ettevõtete digitaliseerimisse selle algfaasis, luues korrastatud ettevõtlusandmete abil võimekuse tööprotsesse ja juhtimist automatiseerida ning seeläbi tootlikkust suurendada.

Toetuse kaudu soovib riik soodustada andmemajanduse valdkonna arengut, ettevõtete võimet liituda kesksete digilahendustega ning kasutada avalikke andmeid targalt ja tõhusalt. Samuti arvestab määrus halduskoormuse minimeerimise põhimõtet: eesmärk on vältida üleregulatsiooni, soodustada olemasoleva andmestiku taaskasutust ja soodustada tervikliku, tehnoloogianeutraalse õigusraamistiku kujundamist.

Toetustegevus on osa Eesti TAIE arengukava elluviimisest, mille sihiks on tõsta tööjõu tootlikkus 110 protsendini ELi keskmisest ning saavutada SKPst vähemalt 1% panustamine teadus- ja arendustegevusse. Innovatsiooni lainearjal püsimiseks peab Eesti riik võimestama ettevõtteid investeerima teadus- ja arendustegevusse.

Eesti majandusvisiooni kohaselt soovitakse aastaks 2035 majanduse maht kahekordistada. Selle saavutamiseks on andmemajanduse ja digitaliseerimise süvalaiendamine hädavajalik ning kõnesolev meede on üks võtmeinstrumente selle sihi poole liikumisel.

Eesti majandusvisiooni saavutamise üks alameesmärk on olla proportsionaalselt maailma suurima andmemajanduse osakaaluga riik⁵, mille oluline eeldus on laialdane ja arukas digitaliseerimine ning andmete ja tehisaru kasutamine.

Andmemajanduse kõige olulisem komponent on osapoolte vahel üheselt kokku lepitud andmemajanduse kasutusjuht ehk konkreetne olukord, kus mitu osapoolt vahetavad kokku lepitud andmekoosseisule vastavaid andmeid kindlaks määratud kasu saamise eesmärgil. Toetuse eesmärk andmemajanduse vaatest ongi hoogustada andmemajanduse valdkonna arengut, toetades praktiliste andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamist ja rakendamist. Kõnealuse määruse kontekstis toetatakse selliseid andmemajanduse kasutusjuhte, mis on seotud riigi kesksete lahenduste kasutuselevõttuga või avaliku sektori käes olevate andmete väärindamisega.

Andmemajanduse kasutusjuhu väljatöötamiseks ja rakendamiseks võib vaja olla üht või mitut tegevust, nt andmete taaskasutust toetavate teenuste loomine või uuendamine, andmevahetuseks vajalike ühtsete andmemudelite ja -vormingute väljatöötamine ja kasutusjuhus rakendamine, andmemajanduse kasutusjuhu käivitamiseks vajaliku haldusrežiimi sisseseadmine ja kasutusjuhus rakendamine, olemasolevate andmeruumidega liidestumine või uue tarkvara või lisamoodulite kasutuselevõtt, olemasoleva või kasutusele võetava tarkvara liidestamine taotleja juba kasutatava tarkvaraga.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kümnest peatükist ja 21st paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

1. Üldsätted
2. Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr
3. Täiendavad nõuded taotlejale ja taotlusele
4. Toetuse taotlemine
5. Taotluse menetlemine
6. Taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamine
7. Aruannete esitamine
8. Toetuse maksmise tingimused
9. Rakendusüksuse täiendavad õigused ja kohustused
10. Vaided

Eelnõu 1. peatükis Esimene peatükk kirjeldab toetuse õiguslikku raamistikku, reguleerides toetuste andmist ettevõtete digitaliseerimise, reaalamajanduse lahenduste ning andmemajanduse kasutusjuhtude arendamiseks Euroopa Liidu struktuurifondide vahenditest aastatel 2021–2027. Selles selgitatakse, millistele õigusaktidele toetumine toimub ning millised on toetuse liigid (vähese tähtsusega abi ja riigiabi).

Samuti täpsustatakse toetuse eesmärgid – ettevõtete tootlikkuse tõstmine tarkvaralahenduste ja andmemajanduse kaudu, reaalamajanduse edendamine ning Eesti pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035” eesmärkide toetamine.

Lisaks sätestatakse, et toetuse rakendusasutus on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning rakendusüksus on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

⁵ [Majandusplaan](#) | [Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium](#)

Eelnõu §-s 1 sätestatakse eelnõu reguleerimisala, tuues (lõikes 1) esile, kuidas eelnõu on seotud ÜSS2021_2027 ja Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2021–2027 eesmärkidega ja aitab neid täita. Samuti sätestatakse ELi tasandi piirangud ja põhimõtted toetuse jagamisele.

Määruse alusel toetatavate projektide tegevused arvestavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706), artiklis 9 nimetatud horisontaalseid põhimõtteid.

Eelnõus ei tooda välja viiteid Euroopa Liidu määrustele, kuna need on otsekohalduvad.

Määruses ei ole välistusi välja toodud, kuna need kattuvad riigiabi seaduse välistustega.

Lõike 2 kohaselt kohaldatakse keskselt toetuse andmisele ja kasutamisele Vabariigi Valitsuse 12. mai 2022. a määrust nr 55 „Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvus- ja siseturvalisuspoliitika fondide rakenduskavade vahendite andmise ja kasutamise üldised tingimused“ (edaspidi *ühendmäärus*) määruses sätestatud erisustega. Seetõttu on toetuse saajal oluline taotluse kujundamisel ja esitamisel ning hilisemal toetuse rakendamisel järgida ühendmääruses sätestatud.

Eelnõu §-s 2 nimetatakse õigusaktid, millest eelnõukohase määruse alusel toetuse andmisel lähtutakse.

Määrusega antav toetus on grupierandiga hõlmatud riigiabi komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (edaspidi *grupierandi määrus*)⁶ või vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 2023/2831 (edaspidi *VTA määrus*)⁷ alusel antav abi. Määruses sätestatakse toetatavad tegevused (vt tabel 1). Olenevalt tegevuse iseloomust ja kulu tüübist rakendatakse sellele kohast liiki abi. Toetuse taotlemisel määratakse projektile võimaliku abi liik. Kuigi konkurentsiseaduse § 33 lg 4¹ teine lause ja § 34² lg 2² teine lause kohustavad toetuse andmise määruses sätestama kõnesolevate EL õigusaktide üldpõhimõtted, ei ole eelnõukohase määruse kavandajad seda teinud, sest peavad seda EL õigusega vastuolus olevaks. Komisjoni määrused on määrused ELTL art 288 teise taande tähenduses – need on tervikuna siduvad ja vahetult kohaldatavad kõikides liikmesriikides. See tähendab, et neil on vahetu õigusmõju ja nende ülevõtmine liikmesriigi õigusesse ümberkirjutamise teel on keelatud (EK 10. oktoobri 1973. a otsus *Fratelli Variola Spa vs. Amministrazione delle finanze dello Stato*, C-34/73, p 10). Määruse vahetu õigusmõju nõuab, et selle jõustumine ja kohaldamine õigussubjektide kasuks või kahjuks toimuks ilma ühegi riigisisese õigusesse ülevõtmise meetmeta (EK 14. juuni 2012. a otsus ANAFE, C-606/10, p 72). Sellest tulenevalt on siinse eelnõu kavandajad otsustanud piirduda viitega grupierandi määrusele ja VTA määrusele.

Tabel 1. Toetatavad tegevused ja riigiabi

Toetatav tegevus	Abi liik	Kulud
------------------	----------	-------

⁶ Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78).

⁷ Komisjoni määrus (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 1–8).

1. Ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtt	VTA määrus, vähese tähtsusega abi	1) diginõustaja teenuse kulu; 2) tarkvara ostmise või litsentsi tasu.
2. Äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja/või automatiseerimise arendamine	Grupierandi määruse artikkel 29; grupierandi määruse artikkel 18; VTA määrus, vähese tähtsusega abi	1) projektiga seotud arendustegevuste elluviimiseks makstav palk ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu ning nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 2) võlaõigusliku lepingu alusel makstav tasu projektiga seotud tegevuste elluviimiseks ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu, mida maksustatakse samamoodi kui palk, ja nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 3) projektiga seotud ostetud teenuste kulu; 4) projektiga seotud litsentsitud teadmiste ja patentide kulu; 5) üksnes projekti tarbeks väliskonsultandilt ostetud nõustamisteenuse kulu ja muude sarnaste teenuste kulu. 6) digitaliseerimise strateegia koostamise kulu mis on tehtud § 8 lõikes 4 nimetatud perioodil.
3. Olemasoleva või uude äritarkvara arendamine	Grupierandi määruse artikkel 25; grupierandi määruse artikkel 18; VTA määrus, vähese tähtsusega abi	1) projektiga seotud arendustegevuste elluviimiseks makstav palk ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu ning nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 2) võlaõigusliku lepingu alusel makstav tasu projektiga seotud tegevuste elluviimiseks ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu, mida maksustatakse

		samamoodi kui palk, ja nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 3) projektiga seotud ostetud teenuste kulu; 4) projektiga seotud litsentsitud teadmiste ja patentide kulu; 5) üksnes projekti tarbeks väliskonsultandilt ostetud nõustamisteenuse kulu ja muude sarnaste teenuste kulu; 6) digitaliseerimise strateegia koostamise kulu mis on tehtud § 8 lõikes 4 nimetatud perioodil. 7) arendatud lahenduste turundamise kulu
4.Andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamine ja praktikas rakendamine	Grupierandi määruse artikkel 25; grupierandi määruse artikkel 18; VTA määrus, vähese tähtsusega abi	1) projektiga seotud arendustegevuste elluviimiseks makstav palk ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu ning nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 2) võlaõigusliku lepingu alusel makstav tasu projektiga seotud tegevuste elluviimiseks ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu, mida maksustatakse samamoodi kui palk, ja nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 3) projektiga seotud ostetud teenuste kulu; 4) projektiga seotud litsentsitud teadmiste ja patentide kulu; 5) üksnes projekti tarbeks väliskonsultandilt ostetud nõustamisteenuse kulu ja muude sarnaste teenuste kulu

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 107 lõike 1 kohaselt, kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi antav või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud

ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

Euroopa Komisjoni teatises riigiabi mõiste kohta ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses (edaspidi *komisjoni teatis*) on selgitatud, et abimeede on riigiabi, kui abi antakse avalikest vahenditest, abi annab abisaajale majandusliku eelise, eelis on valikulise iseloomuga ning sellel on mõju konkurentsile ja kaubandusele. Seejuures peab abi andmine vastama kõigile eeltoodud tingimustele.

1. Riigi vahendid

Meetme 21.1.2.2 eelarvest on ELi toetuse osa 20 000 000 eurot, millest eelnõu kohaselt on kõnesoleva määruse alusel toetatavate tegevuste toetuseelarve 10 508 000 eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

2. Majanduslik eelis

Toetus on mõeldud Eestis registreeritud eraõiguslikele äriühingutele, eelkõige väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele ning tarkvaraarendajatele. Toetuse andmise eesmärk on aidata ettevõtetel suurendada oma konkurentsivõimet innovatsiooni, digitaliseerimise ja protsesside tõhustamise kaudu – eriti juhul, kui ettevõtted soovivad liikuda reaalamajanduse, andmepõhise juhtimise ja koostalitlusvõimeliste süsteemide rakendamise suunas.

Toetuse andmisega tugevneb ettevõtete konkurentsivõime. Väike- ja keskmise suurusega ettevõtetel puuduvad sageli ressursid digitaliseerimiseks. Toetus võimaldab neil võtta kasutusele digilahendusi, mis aitavad neil konkureerida nii kodu- kui ka välisriigis. Andmemajanduse kasutusjuhud loovad aluse uute andmepõhiste teenuste ja toodete tekkeks. See soodustab innovatsiooni ja võib kaasa tuua uusi ettevõtteid ning töökohti kõrgema lisandväärtusega sektorites. Struktureeritud ja automaatne andmevahetus vähendab halduskoormust ja kiirendab teenuste pakkumist. Ettevõtted saavad kiiremini ja vähemate kuludega riigiga suhelda. Toetuse kaudu loodud andmestruktuurid ja tehnoloogiline võimekus julgustavad ettevõtteid rohkem panustama teadus- ja arendustegevusse, mis on vajalik innovatsiooniks ja pikaajaliseks majanduskasvuks.

3. Valikuline iseloom

Määruse alusel loodava meetme eesmärk on kiirendada Eesti ettevõtete digitaliseerimist ja andmepõhise majanduse arengut. Eelkõige suunatakse investeeringuid väike- ja keskmise suurusega ettevõtete digitaliseerimisse selle algfaasis, et suurendada tootlikkust, ja reaalamajanduse lahenduste arendamisse, et vähendada halduskoormust ja suurendada konkurentsivõimet.

Toetus soodustab keskmise digilahenduste kasutuselevõttu, avalike andmete väärindamist ning andmemajanduse praktiliste kasutusjuhtude rakendamist. Meede toetab „Eesti 2035“ majandusvisiooni – kahekordistada SKP ning saavutada juhtroll andmemajanduses ja tehisintellekti kasutamises. Nende tegevuste kaudu kasvab ettevõtete tootlikkus.

Digitaliseerimine ja automatiseerimine võimaldavad tööprotsesside tõhusamat korraldamist, vähendades kulu inimtööjõule ning suurendades väljundit ühe töötaja kohta. See on otseselt seotud Eesti TAIE eesmärgiga suurendada tööjõu tootlikkust 110%-ni ELi keskmisest.

4. Mõju konkurentsile või kaubandusele

Toetusmeede on strateegiliselt oluline samm, mis loob vajaliku digitaalse taristu, et Eesti ettevõtlus aitaks kasvatada teadmispõhist ja suure lisandväärtusega majandust. Õnnestumise korral aitab see kaasa nii sisemajanduse arengule kui ka Eesti positsioneerimisele globaalses andmemajanduses.

Kui Eesti suudab edukalt rakendada digitaliseerimist ja andmemajandust, loob see eeldused SKP kasvuks ja ekspordivõime paranemiseks ning toob Eestile kui eesrindlikule digiriigile rahvusvahelist tähelepanu.

Eelnõu-s 3 on selgitatud eelnõus kasutatavaid olulisemaid termineid.

Eelnõukohase määruse § 3 punkt 1 sätestab, et ettevõtja selle määruse tähenduses on majandustegevusega tegelev üksus sõltumata tema õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. Tegemist on ELTL artikli 107 lõikes 1 kasutatava terminiga, mida Euroopa Kohus on alates 1991. aasta lahendist *Höfner ja Elser vs. Macrotron*⁸ järjepidevalt ühetaoliselt sisustanud.⁹ Kuivõrd eelnõukohase määruse alusel antav toetus saab olema kas grupierandiga hõlmatud riigiabi või vähese tähtsusega abi (vt täiendavalt § 2 selgitust), peavad kahes üheaegselt rakenduv asjakohane määrus (st eelnõukohane määrus ja grupierandi määrus või eelnõukohane määrus ja VTA määrus) toetuse saaja terminid ühtima.

Eelnõukohase määruse § 3 punkti 4 tähenduses diginõustaja on digitaalsete lahenduste kasutuselevõttu nõustav teenuseosutaja, kes tõendab vahetult eelnenud neljal aastal vähemalt kolme sarnase nõustamise kogemust. Reaalajamajanduse lahendused, nagu automaatne andmevahetus ja äriprotsesside digitaliseerimine, nõuavad spetsiifilist oskusteavet ning kogemust erinevate süsteemide liidestamisel. Väline diginõustaja kui teenuseosutaja toob ettevõttesse värsked teadmised tänu laialdasele kogemusele mitmes projektis, aidates vältida ajale jalgu jäänud lahendusi. Teenuseosutaja peab esitama tõendid varasemate sarnaste tööde kohta, mis tagab kvaliteedi ning praktiliste ja uuenduslike lahenduste rakendamise. Seeläbi suureneb ettevõtte efektiivsus ja väheneb halduskoormus, mis on reaalajamajanduse peamised eesmärgid. Tõendid teostatud nõustamistest esitatakse kirjalikult rakendusüksusele taotluse esitamisel.

Sarnase töö all mõistetakse siinjuures seda, et diginõustaja on varasemalt nõustanud selliseid ettevõtteid, mille taotluse esitamisele eelnenud kahe majandusaasta keskmine müügitulu on äriregistrile esitatud majandusaasta aruannete põhjal vähemalt 50 000 eurot. Selline nõue tagab, et nõustaja kogemused on seotud piisava suurusega ja majanduslikult aktiivsete ettevõtetega, mis omakorda tõstab nõustamisteenuse asjakohasust ja kvaliteeti.

Oluline on, et diginõustajal peab lisaks üldisele pädevusele olema ka otsene kogemus just reaalajamajanduse põhimõtetele vastavate lahenduste rakendamisel. See tähendab, et nõustaja on osalenud projektides, kus on arendatud või juurutatud automaatset andmevahetust, tööprotsesside digitaliseerimist ning kaasaegseid integratsioonilahendusi, mis vastavad

⁸ EKo C-41/90, *Höfner ja Elser vs. Macrotron*, EU:C:1991:161, p 21.

⁹ Kuna lahend *Höfner ja Elser vs. Macrotron* puudutas konkurentsijärelevalve osaks oleva ELTL artikli 102 kohaldamist, on paslik selgitada, et nimetatud ELTL artiklis ja ELTL artiklis 107 kasutatud termin „ettevõtja“ on samatähenduslikud. Seda on Euroopa Kohus riigiabi puudutavates lahendites kinnitanud, vt nt EKo C-222/04, *Cassa di Risparmio di Firenze jt*, EU:C:2006:8, p-d 107 ja 108.

reaalajamajandusepõhimõtetele. Selline praktiline taust võimaldab nõustajal pakkuda ettevõtetele ajakohaseid, tõhusaid ja tulevikukindlaid soovitusi ning tagab, et toetuse saajad saavad rakendada lahendusi, mis vastavad nii sektori kui ka majanduse laiematele arengusuundadele.

Termini digitaliseerimise strateegia all mõistetakse terviklikku ja eesmärgistatud plaani, mille alusel on võimalik ellu viia äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise või automatiseerimise arendusi. Oluline on, et digitaliseerimise strateegia peab olema koostatud vähemalt kolmeks aastaks ning hõlmama süsteemset ülevaadet ettevõtte digitaliseerimise suundadest ja eesmärkidest. Alternatiivselt võib digitaliseerimise strateegia asemel esitada Majandus- ja infotehnoloogiaministri 5. märtsi 2024. aasta määruse „Ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetus” § 4 lõikes 5 nimetatud digitaliseerimise teekaardile vastava dokumendi.

Eraldi on sisse toodud „koostööpartneri“ termin, eristamaks seda ÜSS § 2 lg 5 terminist „partner“, kelle tegevusi rahastatakse toetusest.

Oluline on rõhutada, et koostööpartneri kulud ei ole määruse tähenduses abikõlblikud, mistõttu neid toetuse taotlemisel arvesse ei võeta. See piirang aitab tagada, et toetus suunatakse otseselt toetust taotleva ettevõtte digitaliseerimisalastesse tegevustesse ning soodustab organisatsiooni sisest arendust ja innovatsiooni.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse toetuse andmise eesmärk, tulemus- ja väljundnäitajad.

Eelnõu § 4 lõike 1 kohaselt on toetuse andmise eesmärkideks suurendada ettevõtete lisandväärtust äritarkvaralahenduste kasutuselevõtu kaudu ning toetada reaalajamajanduse lahenduste kasutuselevõttu, töötades selleks välja äriprotsesse edendavaid arendusi. Lisaks on oluliseks eesmärgiks hoogustada andmemajanduse valdkonna arengut, toetades praktiliste andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamist ja praktikas rakendamist ning erasektori ettevõtteid riigi kesksete lahenduste kasutuselevõtul.

Toetatud tegevused peavad § 4 lõike 2 kohaselt panustama Euroopa Komisjoniga kokku lepitud rakenduskava väljundnäitajate „toetatavate ettevõtjate arv“ ja „toetustega toetatavate ettevõtjate arv“ ja tulemusnäitaja „Töötajate kohta kasvanud lisandväärtusega VKEde arv“ sihttasemete saavutamisse.

Lõike 4 kohaselt peab projektidega aitama kaasa Riigikogu heakskiidetud „Eesti 2035“ sihi „Eesti majandus on tugev, uuendusmeelne ja vastutustundlik“ ning selle alamsihi „Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmispõhine“ eesmärkide saavutamisele. „Eesti 2035“ horisontaalsetesse mõõdikutesse panustatakse kaudselt (vt ka lisa 2).

Eelnõu § 5 kohaselt määratakse rakendusasutuseks Majandus- ja Kommunikatsiooni-ministeerium ning rakendusüksuseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus.

Eelnõu 2. peatükis sätestatakse toetatavad tegevused, täpsed toetuse andmise tingimused ja kulude abikõlblikkus ning toetuse maksimaalne summa ja osakaal.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse toetatavad tegevused.

Lõike 1 punktide 1-4 kohaselt toetatakse järgmiseid tegevusi:

1) ettevõtte vajadustele vastava tarkvara kasutusele võtmine;

- 2) ettevõtte äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise, automatiseerimise arendamine;
- 3) olemasoleva või uudse tarkvara arendamine;
- 4) andmemajanduse kasutusjuhu väljatöötamine ja rakendamine.

Lõikes 1 punktis 1 nimetatud tegevuse juures toetatakse ettevõtte vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõttu ja olemasoleva äritarkvaralahenduse liidestamise arendust ning selle kasutuselevõtu ja/või juurutamisega seotud diginõustaja teenust.

See tähendab, et ettevõttel on võimalik:

- võtta kasutusele uus äritarkvara, mis vastab tema äriprotsesside eripärale ja aitab parandada ettevõtte tõhusust, töökorraldust või andmehaldust;
- täiendada või arendada olemasolevat tarkvaralahendust, näiteks luues liideseid teiste süsteemide või teenustega, et andmevahetus muutuks sujuvamaks ja töövood automatiseeritumaks;
- saada diginõustaja teenust, mis hõlmab juhendamist ning ettevõtte vajadustele parima tarkvaralahenduse väljavalimist, koolitamist ning nõustamist tarkvara kasutuselevõtu ja/või juurutamise protsessis, et tagada tarkvara edukas ja tulemuslik rakendamine ettevõtte igapäevatoos.

Lõige 2 sätestab, et lõike 1 punkt 1 nimetatud toetuse saamiseks peavad olema täidetud järgmised tingimused:

1) taotleja läbib Digitaliseerimise koolituse (edaspidi koolitus), mis on tasuta kättesaadav <https://digiriigiakadeemia.ee/> veebilehel. See koolitus annab ettevõttele vajalikud teadmised digitaliseerimisest, diginõustajate kaasamise kasulikkusest ning äritarkvara arendamise või kasutuselevõttuga seotud parimatest praktikatest. Koolitus hõlmab ka digipöörde teemasid, äritarkvara valikut, projektijuhtimist ning IT-lahenduste kasutuselevõtu planeerimist. Koolitus on kõigile tasuta kättesaadav Digiriigi akadeemia platvormil;

2) taotleja on e-arve kasutaja või võtab projekti lõpuks kasutusele e-arvet võimaldava tarkvara. Ettevõtja peab olema e-arve kasutaja või võtma e-arvet võimaldava lahenduse kasutusele hiljemalt projekti lõppedes. See tähendab, et ettevõttel peab olema võimalus koostada, edastada ja vastu võtta e-arveid Eesti Vabariigi seadusandluse ja vastavate tehniliste nõuete kohaselt. E-arvete kasutuselevõtt on oluline osa ettevõtte digitaliseerimisest ning aitab suurendada arveldusprotsesside efektiivsust ja läbipaistvust;

3) projekti kaasatakse diginõustaja. Diginõustaja kaasamine on ettevõtte digitaliseerimise projektis oluline eelkõige seetõttu, et diginõustaja aitab ettevõttel teha läbimõeldud ja strateegilisi otsuseid kogu digimuutuse protsessi vältel. Diginõustaja roll ei piirdu pelgalt tehniliste soovitustega, vaid hõlmab ka äriprotsesside analüüsi, sobiva tarkvaralahenduse valikut ning selle edukat juurutamist vastavalt ettevõtte spetsiifikale ja arenguvajadustele. Diginõustaja kogemused ja teadmised aitavad vältida levinud vigu, mis võivad tekkida iseseisvalt digitaliseerimisega alustades, ning tagavad, et investeeringud tehnoloogiasse oleksid tõhusad ja tooksid ettevõttele maksimaalset kasu.

Diginõustaja teenuse kulud on abikõlblikud, sest diginõustaja kaasamisel suureneb projekti edukuse tõenäosus ning tagatakse, et kogu digitaliseerimise protsess toimub süsteemselt ja läbimõeldult. Diginõustaja aitab ettevõttel hinnata oma praegust olukorda, kaardistada vajadusi ning koostada tegevuskava, mis arvestab nii tehnoloogilisi kui ka ärilisi eesmärke. Samuti juhendab diginõustaja tarkvara valiku, kasutuselevõtu ja juurutamise protsessis ning toetab töötajate koolitamist, et uus lahendus oleks ettevõttes kiiresti ja tõhusalt rakendatav. Selline lähenemine aitab tagada projektile jätkusuutliku mõju ning vähendab riski, et digitaliseerimise pingutused jäävad poolikuks või ei too soovitud tulemusi.

Lisaks võimaldab diginõustaja kaasamine ettevõttel olla kursis parimate praktikatega ning kasutada ära uusi digilahendusi, mis võivad oluliselt parandada töökorraldust, tõsta efektiivsust ning suurendada konkurentsivõimet. Diginõustaja aitab ka hinnata erinevate lahenduste sobivust ettevõtte vajadustele, vältides üleinvesteeringut või sobimatute süsteemide juurutamist. Nii on võimalik saavutada ettevõtte jaoks optimaalne lahendus, mis toetab nii praeguseid kui ka tulevase arengusuundi.

Diginõustaja teenuse ostmise abikõlblikkuse periood võib alata varem, kuid mitte enne, kui kolm kuud taotluse esitamisest arvates. Selline varasem abikõlblikkuse perioodi algus võimaldab ettevõttel juba enne taotluse esitamist teha koostööd diginõustajaga ning valida välja just oma vajadustele vastava tarkvaralahenduse. See on oluline, sest taotlusesse tuleb märkida juba soovitud tarkvara koos vastavate hinnapakikumistega. Nii saab ettevõtte tagada, et valitud lahendus vastab tema äriprotsesside eripärale ning kõik vajalikud dokumendid ja hinnapakikumised on taotluse esitamise hetkeks olemas. Samal ajal järgib ettevõtte toetuse tingimusi ning tagab, et kõik abikõlblikud kulud arvestatakse korrektselt ning projekti eesmärgid saavad edukalt täidetud.

Need tingimused on seatud selleks, et tagada toetuse sihipärane kasutamine ja maksimaalne kasu ettevõtja digivõimekuse arendamiseks.

Lõikes 3 sätestatakse eeldused, mille täitmisel toetatakse lõike 1 punktis 2 nimetatud äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja automatiseerimise arendamist. Toetuse eesmärk on pakkuda ettevõtjatele tuge oma äriprotsesside digitaliseerimisel ja automatiseerimisel, et eri süsteemid ja osapooled suudaksid omavahel tõhusalt suhelda ehk oleksid koostalitlusvõimelised. See tähendab, et arendatavad lahendused ei tööta isoleeritult, vaid suudavad teiste süsteemide ja partneritega andmeid vahetada ning luua sujuva ja efektiivse äriprotsesside kogumi.

Eelnevast tulenevalt sätestab lõige 3, et lõike 1 punktis 2 nimetatud tegevust, s.o ettevõtja äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja automatiseerimise arendamist, toetatakse, kui:

1) arendus võimaldab masinloetavaid ja standardiseeritud andmeid vastu võtta, saata ja muul viisil töödelda – arendatava süsteemi või lahenduse puhul peab ettevõttel olema tehniline võimekus masinloetavaid ja standarditud andmevorminguid vastu võtta, töödelda ja edastada. See tagab, et andmeid saab automatiseeritult töödelda ilma, et oleks vaja käsitsi sekkuda. Näiteks saab e-arveid, tarneahela infot, laoandmeid või tellimusi eri osapoolte vahel (nt klientide, tarnijate või riiklike infosüsteemidega) automaatselt vahetada;

2) arendus sisaldab vähemalt kahte reaalamajanduse põhimõtetele vastavat lahendust – arendus peab sisaldama vähemalt kahte lahendust, mis toetavad reaalamajanduse põhimõtteid, st andmete kogumine, töötlemine ja kasutamine toimub reaalamajas või võimalikult väikese viivitusega. Selline lahendus võib olla näiteks:

- e-arveldus – e-arvete automaatne saatmine ja vastuvõtt;
- laoandmete vahetamine – laoseisude, tellimuste ja tarnete haldus reaalamajas;
- tööaja või tootmise monitoorimine – tootmisprotsesside jälgimine ja juhtimine reaalamaja andmete põhjal;
- finantsandmete liidesed – info automaatne reaalamajas vahetamine raamatupidamistarkvara ja maksuhalduri vahel;
- masinate või seadmete andmete integreerimine – seadmetelt kogutud andmete analüüs ja juhtimine;

3) arendus on osa tervikprotsessist ettevõtja sees ja/või ettevõtjate vahel, mis võib hõlmata kas ainult ettevõtjasiseseid protsesse (nt tootmise planeerimine, varude haldus, raamatupidamine) või laiendada koostööpartneritele ja klientidele (nt tellimuste haldamine ja tarneahela juhtimine). See tähendab, et ei toetata ainult üksikute funktsioonide või tööriistade arendamist, vaid lahendus peab olema osa laiemast protsessist;

4) koostööpartnerina on kaasatud vähemalt üks reaalamajanduse lahenduse arendamise osaline – projekti elluviimisel peab ettevõtja kaasama vähemalt ühe koostööpartneri, kes on seotud reaalamajanduse lahenduste arendamise või rakendamisega. See võib olla näiteks:

- tarkvaraarendaja, kes arendab reaalamajanduse lahendusi;
- äripartner, kelle süsteemidega liidestatakse;
- konsultatsiooniettevõtte, kellel on kogemus reaalamajanduse protsesside disainimisel;
- andmevahetusplatvormi pakkuja.

Koostööpartneri kaasamine aitab tagada, et arendus oleks kooskõlas tänapäevaste tehniliste ja äriliste nõuetega, ning oleks ka praktilise väärtusega, muutes koostöö sujuvamaks;

5) ettevõtjal on digitaliseerimise strateegia – kui taotleval ettevõtjal puudub kehtiv digitaliseerimise strateegia, on ta kohustatud koostama selle projekti elluviimise raames. Digitaliseerimise strateegia lähtuvalt eelnõukohase määruse § 3 punktist 5 on terviklik ja eesmärgistatud plaan, mille alusel viib ettevõtja ellu oma äriprotsesside koostalitlusvõimelist digitaliseerimist või automatiseerimist võimaldavad arendused ning mis koostatakse vähemalt kolmeks aastaks. Nimetatud digitaliseerimise strateegia asemel võib ettevõtjal olla majandus- ja infotehnoloogiainistri 29. veebruari 2024. a määruse nr 8 „Ettevõtja digitaliseerimise teekaardi toetus” § 4 lõikes 5 nimetatud digitaliseerimise teekaart või sisult samaväärne dokument.

Lõikes 4 sätestatakse eeldused, mille täitmisel toetatakse lõike 1 punktis 3 nimetatud olemasoleva või uude tarkvara arendamist. Toetuse eesmärk on abistada ettevõtjat uue äritarkvara loomisel või olemasoleva tarkvara edasiarendamisel, mis võimaldab ettevõtjatel ja avaliku sektori asutustel omavahel turvaliselt, standarditult ja reaajas andmeid vahetada. Arendus peab järgima reaalamajanduse (RTE) põhimõtteid, mis tähendab, et andmed liiguvad automaatselt, struktureeritult ja õigel ajal õigete osapoolte vahel, vähendades käsitööd, viivitusi ja dubleerimist.

Lõige 4 sätestab, et lõike 1 punkt 3 nimetatud olemasoleva või uude tarkvara arendamist toetatakse, kui:

1) tarkvara arendus võimaldab ajatempliga masinloetavaid ja standardiseeritud andmeid vastu võtta, saata ja muul viisil töödelda X-tee või muu turvalise andmevahetusplatvormi kaudu – arendatav tarkvara peab suutma masinloetavaid andmeid (nt XML-, JSON-formaadis), mis on andmete tekkimise täpse aja näitamiseks varustatud ajatempliga, vastu võtta, töödelda ja edastada. See andmevahetus peab toimuma:

- X-tee (riiklik andmevahetuskiht) kaudu või
- muu turvalise andmevahetusplatvormi kaudu, mis tagab andmete tervikluse, konfidentsiaalsuse ja jälgitavuse.

See nõue on oluline, et luua usaldusväärne ja läbipaistev digitaristu, mille kaudu saab äri- ja avalik sektor omavahel andmeid vahetada ilma käsitöö ja vigadeta;

2) isikuandmete töötlemise vajaduse korral on võimalik anda nõusolek andmete jagamiseks või liidestada tarkvara andmenõusolekuteenusega, et füüsiline ja juriidiline isik saaks andmeid jagada – kui arendatav lahendus eeldab füüsilise isiku andmete kasutamist, peab süsteem sisaldama:

- funktsiooni andmete jagamise nõusoleku haldamiseks (nt teenuse tarbija annab nõusoleku, et teenusepakkuja näeb tema andmeid) või

- olema liidestatud Riigi Infosüsteemi Ameti arendatava andmenõusolekuteenusega.

See on oluline, et täita andmekaitse nõudeid (sh GDPR) ja tagada, et isikuandmeid kasutatakse ainult andmesubjekti tahte kohaselt ja läbipaistvalt;

3) tarkvara arendus vastab reaalajamajanduse põhimõtetele või sisaldab reaalajamajanduse komponenti – arendus peab kas täielikult tuginema reaalajamajanduse põhimõtetele või sisaldama vähemalt üht reaalajakomponenti, näiteks:

- andmed liiguvad automaatselt ilma viivitusega;
- andmed salvestatakse, töödeldakse ja esitatakse ilma käsitsitööta;
- süsteem reageerib sündmustele (nt andmesisestus, dokumendi kinnitamine) automaatselt ja kohe.

See muudab protsessid kiiremaks, efektiivsemaks ja vigade tegemise suhtes vähem haavatavaks;

4) andmepõhise aruandluse terviklahenduse puhul, mis tugineb andmepõhise aruandluse taksonoomiale, hõlmab aruandluskohustustase andmeid nende tekkimisest kuni esitamiseni riigiasutusele või kohaliku omavalitsuse üksuse ja selle asutusele, väljaarvatud juhul, kui taotleja ise on andmete esitaja, ega kogu neid teistelt isikutelt;

Kui arendatav tarkvara on **andmepõhise aruandluse terviklahendus**, peab see hõlmama aruandluskohustustase andmeid nende **tekkehetkest kuni esitamiseni** riigiasutusele või kohaliku omavalitsuse üksusele või selle asutusele.

See tähendab, et süsteem peab katma kogu andmevoo – **andmete loomine, töötlemine, valideerimine ja esitamine** – ühtses ja läbipaistvas andmeprotsessis.

5) Andmepõhise aruandluse terviklahenduse puhul on arendamisse kaasatud koostööpartneritena riigiasutus või kohaliku omavalitsuse üksuse ja selle asutus ja vähemalt kolm aruandlusandmete esitajat. Kui arendatakse andmepõhise aruandluse lahendust, mis põhineb aruandlustaksonoomial (st masinloetaval andmestruktuuril), peavad olema täidetud järgmised nõuded: projektis peab osalema vähemalt üks koostööpartner, kellel on reaalajamajanduse lahenduste loomise kogemus või kelle süsteemiga liidestatakse. See tagab, et arendus on professionaalne, sobib suuremasse süsteemi ja toetab sujuvat koostööd teiste süsteemidega.

- lahendus peab hõlmama andmete kogumist, töötlemist ja edastamist alates nende tekkekohast (nt ettevõtte majandustarkvarast) kuni nende esitamiseni riigiasutusele või kohaliku omavalitsuse üksusele;
- arendusse peavad olema koostööpartneritena kaasatud:
 - vastav riigiasutus või KOVi asutus, kellele aruandlust esitatakse ja
 - vähemalt kolm andmete esitajat (nt kolm ettevõtet, kes kasutavad arendatavat süsteemi).

See loob ühtse, standarditud aruandlussüsteemi, mis vähendab ettevõtete halduskoormust ja lihtsustab riigi jaoks andmete kogumist.

Siin kehtib erand: kui taotleja ise on andmete esitaja (nt tema süsteemis tekivad andmed) ega kogu neid teistelt isikutelt, siis ei ole vaja andmete esitajaid kaasata;

6) punktides 4 ja 5 nimetatata olemasoleva või uudse tarkvara lahenduse puhul peab olema arendusse kaasatud vähemalt üks koostööpartner ja tagatakse rohkem kui kolm lõppkliienti.

Koostööpartneriks võib olla näiteks:

- tarkvaraarendaja, kes arendab reaalajamajanduse lahendusi;
- äripartner, kelle süsteemidega liidestatakse;
- konsultatsiooniettevõtte, kellel on kogemus reaalajamajanduse protsesside disainimisel;
- andmevahetusplatvormi pakkuja.

Arendus peab olema mõeldud rohkem kui ühele lõppkasutajale, st:

- süsteemi peab saama kasutada mitu ettevõtet või organisatsiooni või

- teenus peab olema disainitud selliselt, et selle rakendamine ei piirdu ainult ühe kliendiga.

Selle arendustegevuse kaudu soovitakse soodustada:

- tarkvara, mis toetab andmete sujuvat, turvalist ja standarditud liikumist;
- reaalajas otsuste tegemist ja protsesside automatiseerimist;
- avaliku ja erasektori koostööd andmepõhiste teenuste ja aruandluse arendamisel;
- lahendusi, mis ei teeni ainult üksikut ettevõtet, vaid toetavad laiemat kasutust.

Oluline on mõista, et antud tegevus jaguneb põhimõtteliselt kaheks. Andmepõhise aruandluse lahendus ja muu olemasoleva või uudse tarkvara lahendus.

Andmepõhine aruandlus:

- Peamine eesmärk on võimaldada ettevõtetel ja organisatsioonidel edastada riigiasutustele ja kohalikele omavalitsustele andmeid standardiseeritud, turvalisel ja jälgitaval viisil;
- Tarkvara peab toetama andmepõhist aruandlust, mis tähendab, et andmed liiguvad automaatselt, struktureeritult ja ajakohaselt ning jälgima RTE-põhimõtteid;
- Kasutajateks on nii ettevõtted (andmete esitajad) kui ka riigiasutused (andmete vastuvõtjad);
- Kohustuslik on kaasata koostööpartnerina riigiasutus või kohaliku omavalitsuse üksuse ja selle asutus ja vähemalt kolm aruandlusandmete esitajat;
- Kui taotleja ise on andmete esitaja (nt tema süsteemis tekivad andmed) ega kogu neid teistelt isikutel, siis ei ole vaja andmete esitajaid kaasata
- Ajatempliga masinloetavaid ja standardiseeritud andmeid saab vastu võtta, saata ja muul viisil töödelda X-tee kaudu.

Muu olemasoleva või uudse äritarkvara arendus:

- Eesmärk on täiendada või luua äritarkvara, millel ei ole otsest seost riigiasutustele aruandlusega;
- Tarkvara võib keskenduda äri-, tootmis-, logistika- või muudele ettevõtete protsessidele;
- Kasutajateks on peamiselt erasektori kliendid või mitmed organisatsioonid;
- Kohustuslik on kaasata vähemalt üks koostööpartner ja tagada rohkem kui kolm lõppklienti;
- Tarkvara arendus võimaldab ajatempliga masinloetavaid ja standardiseeritud andmeid vastu võtta, saata ja muul viisil töödelda lisaks X-teele ka mõne muu turvalise andmevahetusplatvormi kaudu.

Tabel 2

Andmepõhise aruandluse arendus	Muu olemasoleva või uudse tarkvara lahenduse arendus
Tarkvara võimaldab ajatempliga masinloetavaid ja standardiseeritud andmeid vastu võtta, saata ja muul viisil töödelda X-tee või muu turvalise andmevahetusplatvormi kaudu.	
Isikuandmete töötlemise vajaduse korral on võimalik anda nõusolek andmete jagamiseks või liidestada tarkvara andmenõusolekuteenusiga, et füüsiline ja juriidiline isik saaks andmeid jagada kindla teenuseosutajaga peab projekt sisaldama Riigi Infosüsteemi Ameti nõusolekuteenust.	
Tarkvara vastab reaalajamajanduse põhimõtetele või sisaldab reaalajamajanduse komponenti.	

Koostööpartneriks riigiasutus või kohalikuomavalitsuse üksus	Koostööpartneriks võib olla ka erasektori ettevõtte.
Vähemalt kolm aruandlusandmete esitajat, kui taotleja ise on andmete esitaja (nt tema süsteemis tekivad andmed) ega kogu neid teistelt isikutel, siis ei ole arenduspartnerit vaja kaasata.	Vähemalt kolm lõppklienti.

Lõike 5 fookuses on riiklike lahenduste kasutuselevõtt või avalike andmete väärindamine. Tegevuste tulemused loovad eelduse võtta ettevõtetes kasutusele ja integreerida avaliku sektori digilahendusi ning suurendada ettevõtete digitaliseerimist, samuti vähendada nii era- kui ka avaliku sektori halduskoormust.

Toetatakse andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamist ja praktikas rakendamist. Toetused antakse erasektori ettevõtetele.

Lõige 5 sätestab, et lõike 1 punkt 4 nimetatud toetuse saamise eelduseks on vähemalt üks järgmistest:

- 1) tegevus on seotud riiklike kesksete lahenduste kasutuselevõttuga, sh selle jaoks vajalike analüüside ja arendustega;
- 2) tegevus on seotud avaliku sektori käes olevate andmete väärindamisega.

Toetuse andmise kohustuslik eesmärk on edendada andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamist ning praktikas rakendamist ehk taotluses peab olema selgelt esile toodud andmemajanduse kasutusjuht ja taotluses nimetatud tulemuseks peab olema selle kasutusjuhu rakendamine (uue teenuse pakkumine vms).

Andmemajanduse kasutusjuhu näide 1. Erasektori ettevõtte arendab lahendust, mille eesmärk on hinnata inimese tervislikku seisundit, kasutades selleks tema heaolu-, spordi- ja muude rakenduste andmeid. Lahendust oleks võimalik täiendada riigi käes olevate terviseandmetega, millele ligipääsemiseks on vaja kasutaja nõusolekut ehk on seos nii riigi käes olevate andmete väärindamise (terviseandmed) kui ka keskse lahenduse (andmenõusolekuteenus) kasutuselevõttuga.

Andmemajanduse kasutusjuhu näide 2. Erasektori ettevõtte arendab lahendust, mille eesmärk on hinnata hoonete, näiteks kortermajade energiatõhusust. Selle jaoks kasutab ta Ehitisregistri ning Maa- ja Ruumiameti avaandmeid, mida rikastab asjade interneti (IoT) seadmete kogutud andmetega.

Mõlema kasutusjuhu näitel on kasusaajateks nii ettevõtte kui ka kasutajad, sest riigi andmeid väärindades ja nende kasutamist võimaldades saab pakkuda ja tarbida kvaliteetsemat teenust. Ettevõtjatel võimaldab toetus parandada oma teenuste kvaliteeti või luua uusi teenuseid.

Andmemajanduse kasutusjuhu väljatöötamiseks ja rakendamiseks võib vaja olla üht või mitut järgnevat tegevust:

- 1) andmete taaskasutust toetavate teenuste loomine või uuendamine.

Näide 1. Ettevõtte loob teenuse, mis võimaldab tundlikke andmeid privaatsust tagavalt väärindada – näiteks loob sünteetilised andmestikud ettevõtete palgaandmete vm harilikult privaatsust riivavate andmete kohta.

Näide 2. Asutusel puudub tehniline võimekus andmeid efektiivselt andmebaasidest kätte saada või tööluskeskkonnas kasutada, mille jaoks on vaja luua uusi liidestusi. Vajalikud tegevused

võivad olla näiteks X-teega liitumine, X-tee andmete vastuvõtmise võime loomine ning andmete kasutatavaks tegemine;

2) andmevahetuseks vajalike ühtsete andmemudelite ja -vormingute väljatöötamine ja kasutusjuhus rakendamine.

Näide. Tuvastatud on äriiline vajadus elamusteenuste planeerimise platvormi järele, mis võimaldaks ligipääsu kultuurisündmuste, külastusstatistika ja turismivoogude andmetele. Selle elluviimiseks on vaja koguda andmeid mitmest allikast, probleemiks on aga andmete formaat ja struktuur – näiteks kuupäevad on esitatud eri formaadis, asukohad kord aadresside, kord koordinaatidena, koordinaadid on eri süsteemides jne. Tegevuse käigus töötatakse välja ühtne andmemudel, ühtlustatakse teenustes ja andmebaasides kasutatavad andmevormingud, tehakse vajalikud muudatused protsessides ning realiseeritakse kasutusjuht;

3) andmemajanduse kasutusjuhu käivitamiseks vajaliku haldusrežiimi sisseseadmine ja kasutusjuhus rakendamine.

Näide. Tuvastatud on andmemajanduse kasutusjuht, mille realiseerimiseks on vaja mitme osapoole koostööd, kellel puudub väljakujunenud koostöövorm. Tegevuse käigus määratakse kindlaks osapoolte rollid, õigused ja vastutus; andmete jagamise ja kasutamise reeglid, tasemed ja piirangud; fikseeritakse uuendussagedus ja kvaliteedinõuded ning sõlmitakse lepingud andmete jagamiseks;

4) olemasolevate andmeruumidega liidestumine.

Näide 1. Meediaettevõtte soovib enda andmekataloogi liidestada Andmete Teabevärvaga, et anda huvitatud osapooltele ülevaade enda valdustes olevatest andmetest ning võimalustest neid kasutada, muu hulgas teha kättesaadavaks keeleressursid Euroopa keeleandmeruumis.

Näide 2. Tarkvaraettevõtte liidestub Euroopa mobiilsusandmeruumiga ning ühendab sealt saadud Soome ühistranspordi ja laevaliiklusega seotud info ning Eesti registritest kohaliku ühistranspordi info, mille tulemusel saab osutada piiriülest teekonnaplaneerimise teenust.

5) uue tarkvara või lisamoodulite kasutuselevõtt, olemasoleva või kasutusele võetava tarkvara liidestamine taotleja poolt juba kasutatava tarkvaraga, mh tarkvaralitsentsi ost või tarkvaraga liitumise ühekordne tasu.

Näide 1. Andmemajanduse kasutusjuhu jaoks vajalike andmeruumidega liidestumise jaoks võtab ettevõtte kasutusele vajalikud tarkvarakomponendid (nt *dataspace connector*'id).

Näide 2. Reaalajalise otsustustoe väljatöötamiseks võtab ettevõtte kasutusele tehisintellektipõhise tarkvara, mis lihtsustab andmetöötlust, valideerimist ja analüüsi ning loob interaktiivse juhtimislaua.

Lõike 6 kohaselt peavad lõikes 1 nimetatud tegevused toetuse saamiseks olema kooskõlas ka põhimõttega „ei kahjusta oluliselt“, et ei tekitataks olulist kahju keskkonnanäesmärkidele Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.06.2020, lk 13–43), artikli 17 tähenduses. Tegemist on EL 2021–2027 perioodi liiduülese keskse nõudega toetuste rakendamisel.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse abikõlblikud ja abikõlbmatud kulud.

Eelnõu § 7 lõigetes 1–3 on nimetatud abikõlblikud kulud, mis on kehtestatud piirmäärade kohaselt tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, nt töötasu, teenused, litsentsid, konsultatsioonid. Äritarkvara arendamise korral on abikõlblik ka turunduskulu.

Tabel 3. Abikõlblikud kulud tegevuste kaupa

Tegevus	Abikõlblik kulu
---------	-----------------

1. Ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtt (§ 6 lõige 1 punkt 1)	1) diginõustaja teenuse kulu; 2) tarkvara ostmise või litsentsi tasu.
2. Äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja/või automatiseerimise arendamine (§ 6 lõige 1 punkt 2)	1) projektiga seotud arendus tegevuste elluviimiseks makstav töötasu ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu ning nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 2) võlaõigusliku lepingu alusel makstav tasu projektiga seotud tegevuste elluviimiseks ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu, mida maksustatakse samamoodi kui töötasu, ja nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 3) projektiga seotud ostetud teenuste kulu; 4) projektiga seotud litsentsitud teadmiste ja patentide kulu; 5) üksnes projekti tarbeks väliskonsultandilt ostetud nõustamisteenuse kulu ja muude sarnaste teenuste kulu; 6) digitaliseerimise strateegia koostamise kulu mis on tehtud § 8 lõikes 4 nimetatud perioodil (3 kuud enne taotluse esitamist).
3. Olemasoleva või uudse äritarkvara arendamine (§ 6 lõige 1 punkt 3)	1) projektiga seotud arendustegevuste elluviimiseks makstav töötasu ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu ning nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 2) võlaõigusliku lepingu alusel makstav tasu projektiga seotud tegevuste elluviimiseks ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu, mida maksustatakse samamoodi kui töötasu, ja nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 3) projektiga seotud ostetud teenuste kulu; 4) projektiga seotud litsentsitud teadmiste ja patentide kulu; 5) üksnes projekti tarbeks väliskonsultandilt ostetud nõustamisteenuse kulu ja muude sarnaste teenuste kulu; 6) projekti raames arendatud lahenduste turundamise kulu.
4. Andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamine ja praktikas rakendamine (§ 6 lõige 1 punkt 4)	1) projektiga seotud arendustegevuste elluviimiseks makstav töötasu ja vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu ning nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 2) võlaõigusliku lepingu alusel makstav tasu projektiga seotud tegevuste elluviimiseks ja

	vähese tähtsusega abi saaja projekti juhtimiseks makstav tasu, mida maksustatakse samamoodi kui töötasu, ja nendelt tasudelt makstavad riiklikud maksud ja maksed; 3) projektiga seotud ostetud teenuste kulu; 4) projektiga seotud litsentsitud teadmiste ja patentide kulu; 5) üksnes projekti tarbeks väliskonsultandilt ostetud nõustamisteenuse kulu ja muude sarnaste teenuste kulu.
--	---

Eelnõu § 7 lõike 4 kohaselt on abikõlbmatud kulud lisaks ühendmääruse §-s 17 toodule käibemaks, puhkusetasud, sularahamaksed ning olemasoleva tarkvara versiooniuuenduse kulu.

Lõige 5 sätestab kaudsete kulude hüvitamise ühtse määra alusel, mis on seitse protsenti projekti tegevuste elluviimisega seotud otsestest abikõlblikest kuludest.

Eelnõu § 8 määrab projekti abikõlblikkuse perioodi.

Projekti tegevused ja kulud peavad jääma taotluses määratud ajavahemikku. Abikõlbliku perioodi pikkus on maksimaalselt 18 kuud.

Lõige 2 ütleb, et projekti abikõlblikkuse periood algab taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäevast ning lõpeb taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. augustil 2029. See tähendab, et taotleja võib projektiga seotud tegevusi alustada kohe, kui on taotluse esitanud ja sellisel juhul märgitakse otsusesse ka vastav kuupäev.

Lõikes 4 sätestatakse, et kui taotletakse § 7 lõikes 1 punkti 1 ja lõike 2 punktis 6 sätestatud abikõlblike kulude katmiseks vähese tähtsusega abi, võib projekti abikõlblikkuse periood alata varem, kuid mitte varem kui kolm kuud enne taotluse esitamist. See on eelkõige mõeldud katma diginõustaja teenuse kulu, mis on tehtud enne taotluse esitamist. Ettevõttel võib olla vajadus kaasata diginõustaja juba enne taotluse esitamist, et selgitada välja tema vajadustele sobivaim tarkvaralahendus.

See kulu on mõeldud katma diginõustaja teenuse eest makstava tasu, mis ettevõttele võib tekkida juba enne toetusetaotluse esitamist. Praktikas võib ettevõtte vajada diginõustaja abi varakult, et hinnata oma digitaliseerimise hetkeseisu ning välja selgitada, milline tarkvaralahendus tema spetsiifilisi vajadusi kõige paremini rahuldaks. Just § 6 lõike 1 punktis 1 kirjeldatud tegevuse puhul on diginõustaja roll eriti oluline – ta aitab koostöös ettevõttega analüüsida olemasolevaid protsesse, kaardistada kitsaskohad ning leida sobivaimad digilahendused, mis toetavad ettevõtte arengut ning vastavad toetusskeemi tingimustele.

Samuti on § 6 lõike 1 punktis 2 sätestatud nõue, et juhul kui ettevõttel puudub varasemalt koostatud digitaliseerimise strateegia, peab selle koostamine olema projekti osa. Selle strateegia väljatöötamiseks on sageli vajalik kasutada diginõustaja teadmisi ja kogemusi, kuna diginõustaja aitab ettevõttel süsteemselt läheneda digitaliseerimisele, koostada realistliku tegevuskava ning hinnata võimalike uuenduste mõju ettevõtte äriprotsessidele. Strateegia koostamine koos eksperdiga annab kindluse, et valitud tarkvaralahendus ja digitaliseerimise sammud on läbimõeldud ning toetavad ettevõtte pikaajalisi eesmärke.

Kokkuvõttes võimaldab diginõustaja kaasamine juba projekti algfaasis tagada, et kogu digitaliseerimisprotsess on hästi planeeritud ja läbiviidud vastavalt ettevõtte vajadustele ning toetuse tingimustele. See aitab vähendada riske, tõsta investearvu tõhusust ning kindlustada, et projekti käigus tehtavad valikud on läbimõeldud ja põhjendatud.

Lõikes 5 sätestatakse, et mõjuval põhjusel saab projekti perioodi pikendada maksimaalselt kuue kuu võrra, kuid tegevused peavad olema ellu viidud mitte hiljem kui 31. augustil 2029.

Lõikes 6 sätestatakse, et projekt loetakse lõppenuks, kui rakendusüksus on projekti heaks kiitnud ja teinud toetuse saajale lõppmakse.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse toetuse summa ja määr.

Lõige 1 määrab toetuste maksimaalse summa järgmiselt:

- 1) paragrahvi 6 lõikes 1 punktis 1 nimetatud tegevuse puhul minimaalselt 2000 eurot ja maksimaalselt 5000 eurot. Diginõustaja teenuse puhul on toetuse maksimaalne määr kuni 50 protsenti kogu projekti toetussummast. Minimaalse toetussumma kehtestamise eesmärk on vältida olukorda, kus toetuse väljamaksmiseks tehtavad haldustoimingud ja -kulud osutuvad väiksemahuliste väljamaksete puhul ebaproportsionaalselt suureks. Selline lähenemine aitab tagada rakendusüksuse töö efektiivsuse ning vähendab ebamõistlikku halduskoormust.
- 2) paragrahvi 6 lõikes 1 punktides 2–4 nimetatud tegevuste puhul 150 000 eurot.

Lõikes 3 sätestatakse, et toetuse maksimaalne osakaal on 50 protsenti projekti abikõlblikest kuludest.

Vastavalt üldise grupierandi määruse artikli 25 lõike 2 punktile c, on antava abi puhul toetuse maksimaalne osakaal suurettevõtja korral 25 protsenti, keskmise suurusega ettevõtja korral 35 protsenti ja väikeettevõtja korral 45 protsenti toetatavatest kuludest.

Artiklite 18 ja 29 alusel antava abi puhul on toetuse maksimaalne osakaal väike- ja keskmise suurusega ettevõtja korral 50 protsenti toetatavatest kuludest, suurettevõtetele nende artiklite alusel toetust ei anta ja artikli 25 lõike 2 punkti c alusel antava abi puhul peab § 7 lõike 1 punktides 1-2 ja sama paragrahvi lõikes 2 punktides 2–6 sätestatud kulu aluseks olev teenus või ese olema ostetud turutingimustel.

Lõike 5 kohaselt omafinantseeringuna ei käsitata riigi, kohaliku omavalitsuse üksuse või Euroopa Liidu institutsioonide või fondide või muust välisvahendist antud tagastamatuid toetusi.

Määruse 3. peatükis sätestatakse täiendavad nõuded taotlejale ja taotlusele.

Eelnõu §-s 10 kehtestatakse nõuded ja kohustused taotlejale ja koostööpartnerile.

Lõike 1 kohaselt saab toetuse taotleja olla Eestis äriregistris registreeritud äriühing.

Lisaks eelnõus sätestatule peab taotleja vastama ka ühendmääruse § 3 nõuetele, näiteks ei tohi taotlejal või tema esindajal olla kehtivaid karistusi karistusseadustiku teatud paragrahvide alusel.

Lõike 2 kohaselt peab paragrahvi 6 lõike 1 punktides 1-2 nimetatud tegevuste elluviimiseks toetuse taotlejal taotluse esitamisele vahetult eelnenud kahe majandusaasta keskmine müügitulu äriregistrile esitatud majandusaasta aruande kohaselt olema vähemalt 50 000 eurot.

Toetuse sihtrühma määramine ettevõtetele, kelle müügitulu on vähemalt 50 000 eurot aastas, on põhjendatud mitmel olulisel põhjusel. Esiteks näitab selline müügitulu tase, et ettevõtte on jõudnud stabiilsema ja jätkusuutlikuma tegevuseni ning omab piisavat majanduslikku võimekust, et planeerida ja ellu viia digitaliseerimisega seotud arendusprojekte. Väiksema müügituluga ettevõtete puhul võib puududa vajalik ressursibaas või arendusvalmidus, mistõttu oleks toetuse mõju nende puhul piiratud ning toetuse kasutamisega seotud halduskoormus võrreldes saadava kasuga ebaproportsionaalne.

Toetuse eesmärk on toetada ettevõtteid, kellel on piisav majanduslik võimekus ja potentsiaal kasvada ning suurendada lisandväärtust. Ettevõtted, kelle müügitulu on väiksem kui 50 000 eurot aastas, on sageli alles alustamisjärgus või ebastabiilses arengufaasis, neil puudub piisav ressursibaas, et toetust tulemuslikult rakendada ning nende investeeringute mõju majandusele ja tootlikkusele on väike või ajutine. Seega 50 000 euro piir aitab välistada ettevõtteid, kelle tegevusmaht on liiga väike, et toetuse eesmärki täita. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium (MKM) analüüsis kümmet võimalikku, sihtrühma. Analüüsi eesmärk oli leida tasakaal toetuse mõju (lisandväärtuse kasv) sihtgrupi ulatuse (ettevõtete arv, keda meede mõjutab) ja toetuse kasutamise tõhususe vahel.

Tulemus näitas, et kõige suurem mõju saavutatakse sihtrühmas, kuhu kuuluvad tööstus- ja teenindussektori ettevõtted (EMTAK C ja G–N), kelle müügitulu on vähemalt 50 000 eurot ning kus on vähemalt 2 töötajat.

50 000 eurot on hinnatud miinimumlävendiks, mis näitab, et ettevõtte osaleb aktiivselt turumajanduses (mitte ainult hobi- või kõrvaltegevus), on suuteline tagama omafinantseeringu ja projektitegevuste elluviimise ning omab juba toimivat ärimudelit ja majanduslikku võimekust tulemuste saavutamiseks.

See piir aitab tagada, et toetus ei läheks ebaefektiivselt mikroettevõtetele, kelle majanduslik mõju on marginaalne ja kelle risk projekti katkestamiseks on suur.

Tase valiti analüüsi põhjal kui optimaalne kompromiss väikeste ja suuremate ettevõtete vahel. See tagab, et sihtrühm on piisavalt lai, kuid majanduslikult elujõuline. Nõue toetab eesmärki, et toetus toob kaasa tegeliku lisandväärtuse kasvu ja ärimudeli muutuse, mitte pelgalt lühiajalise rahasüsti.

Lõike 2 kohaselt sätestatud 50 000 euro suurune müügitulu nõue tuleneb analüüsi tulemustest, mille järgi on just sellise majandusliku võimekusega ettevõtted kõige tõenäolisemalt võimelised toetust tulemuslikult kasutama ning looma lisandväärtust. Nõue tagab, et toetus suunatakse elujõulistele ja kasvupotentsiaaliga ettevõtetele, vältides liiga väikeste ja ebastabiilsete ettevõtete kaasamist, kelle mõju majandusele oleks piiratud.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse täiendavad nõuded taotlusele, lähtudes ühendmääruses sätestatust.

Lõike 1 punktides 1–7 esitatakse loend nõutud teabe, kinnituste ja dokumentide kohta, mis tuleb taotluses esitada.

Lõikes 2 sätestatakse, et § 6 lõikes 1 punktis 1 nimetatud tegevuse korral nõutakse järgmisi lisadokumente:

- 1) digitaliseerimise koolituse läbimise tõend;
- 2) diginõustamis teenuse ja tarkvara ostu hinnapakumised;
- 3) diginõustaja projektile vahetult eelnenud neljal aastal vähemalt kolme teostatud sarnase nõustamise kogemust tõendavad dokumendid.

Digitaliseerimise koolitus on rakendusasutuse ja rakendusüksuse koostöös väljatöötatud programm, mille käigus selgitatakse digitaliseerimise baasteadmisi.

Koolituse läbinu:

- mõistab digitaliseerimise tähtsust ja majanduslikku mõju ettevõttele;
- oskab hinnata diginõustaja kaasamise vajalikkust ja rolli projektis;
- tunneb küberturvalisuse aluseid ning oskab neid oma ettevõttes rakendada;
- saab aru muutuste juhtimise põhimõtetest ja oskab neid tarkvara juurutamisel rakendada;
- oskab koostada ettevalmistatud plaani tarkvara juurutamiseks.

See tagab Eesti ettevõtete digitaliseerimisel ühtlasema teadlikkuse. Koolitus on ettevõttele tasuta ning on kättesaadav Digiriigi akadeemia platvormil. Tõendi digitaliseerimise koolituse läbimise kohta saab taotleja pärast koolituse edukat lõpetamist ise alla laadida Digiriigi Akadeemia platvormilt. See võimaldab tõendi kiiret ja mugavat kättesaamist ilma täiendavate taotlusteta.

Lõikes 3 sätestatakse, et § 6 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud juhul nõutakse lisaks sama paragrahvi lõikes 1 välja toodud dokumentidele ka järgmisi:

- 1) projektiplaan, mis hõlmab eelkaardistust koos olemasoleva olukorra, arenguvajaduste ja võimalike lahenduskäikude kirjeldusega, projektiga elluviidavaid tegevusi, tegevuste oodatavaid tulemusi koos ajakavaga, loodava projekti kirjeldust ning riskianalüüsi koos riskide ja nende maandamise tegevustega. Projektiplaan on põhjalik dokument, milles kirjeldatakse, milline on ettevõtte hetkeseis, millised on arenguvajadused ning mida soovitakse saavutada. Eelkaardistus annab ülevaate olemasolevast olukorrast ja tuvastab kitsaskohad. Lisaks tuleb projektiplaanis esitada konkreetseid tegevused, mida projekti raames ellu viiakse, nende oodatavad tulemused koos ajakavaga, loodava projekti täpne kirjeldus ning hinnata projekti riske ja kirjutada, kuidas neid maandatakse. Selline plaan aitab rakendusüksusel mõista projekti terviklikku ülesehitust ja hinnata selle teostatavust;
- 2) projekti eelarve. Projekti eelarve sisaldab kõiki kulusid ja tulusid, mis on seotud projekti elluviimisega. Eelarves tuleb täpsustada, millele raha kulub (nt tarkvara soetamine, koolitused, tööjõukulud) ning milliseid ressursse projekt vajab. Selge eelarve aitab tagada projekti finantsilise läbipaistvuse ning näitab, kas projekt on rahaliselt põhjendatud ja jätkusuutlik;
- 3) finantsprognoos projekti perioodil ja kolmel projekti lõppemisele järgneval aastal. Finantsprognoos annab ülevaate ettevõtte rahalistest ootustest projekti kestel ja pärast selle lõppu. Prognoosis tuleb hinnata, kuidas projekt mõjutab ettevõtte tulusid ja kulusid projekti ajal ning järgnevatel kolmel aastal. See aitab analüüsida projekti pikaajalist majanduslikku mõju ning veenduda, et investeering tasub end ära ka tulevikus;
- 4) koostööpartneri nimi, registrikood ja nõusolek projektis osalemiseks. Projektis osalevate koostööpartneritel tuleb esitada nende nimed, registrikoodid ja ametlik nõusolek projektis kaasa lüüa. Need andmed kinnitavad, et partnerid on projekti sisus ja eesmärkides kokku leppinud ning on valmis panustama projekti edukasse elluviimisse;

5) vahearuarande esitamise periood. Vahearuarande esitamise periood määrab, kui sageli peab projekti kohta rakendusüksusele aru andma. Taotleja saab valida, kas esitab vahearuarandeid iga 3 või 6 kuu tagant, vastavalt projekti kestusele ja keerukusele. Regulaarne aruandlus võimaldab projekti edenemist jälgida, vajadusel tegevusi korrigeerida ning tagada, et seatud eesmärgid täidetakse.

Lõikes 4 sätestatakse, et § 6 lõikes 1 punktides 2–3 nimetatud juhul nõutakse järgmisi lisaandmeid ja -dokumente:

1) digitaliseerimise strateegia, mis vastab § 3 punktis 4 toodud tingimustele. Digitaliseerimise strateegia on ettevõtte pikaajaline tegevuskava, milles kirjeldatakse, kuidas ettevõtte plaanib oma äriprotsesse ja teenuseid digitaliseerida ning milliseid tehnoloogiaid selleks kasutatakse. Strateegia koostamisel tuleb lähtuda § 3 punktis 4 sätestatud tingimustest, mis võivad hõlmata näiteks eesmärkide seadmist, tegevuste ajakava koostamist, riskide hindamist ja vajalike ressursside planeerimist. Selle dokumendi eesmärk on tagada, et ettevõtte digitaliseerimine toimub läbimõeldult ja süsteemselt, toetades ettevõtte üldisi eesmärgi ning võimaldades paremat konkurentsivõimet. Strateegia olemasolu aitab ka hinnata projekti põhjendatust ja elluviimise võimalikkust;

2) diginõustaja projektile vahetult eelnenud neljal aastal vähemalt kolme teostatud sarnase nõustamise kogemust tõendavad dokumendid. Need on tõendid, mis kinnitavad diginõustaja varasemat kogemust sarnaste projektide nõustamisel viimase nelja aasta jooksul. Tõenditeks sobivad näiteks varasemate projektide ülevaated, klienditagasiside, koostöölepingud või muud dokumendid, mis näitavad, et diginõustaja on edukalt nõustanud vähemalt kolme sarnast digitaliseerimise projekti. Selliste dokumentide nõudmine aitab tagada, et projekti nõustab pädev ja kogenud spetsialist, kes suudab toetada ettevõtte digitaliseerimisprotsessi professionaalselt ning tuua kaasa soovitud tulemused.

Lõikes 5 sätestatakse, et § 6 lõikes 1 punktis 4 nimetatud juhul nõutakse järgmisi lisaandmeid ja -dokumente:

1) projektiplaan, mis hõlmab eelkaardistust koos olemasoleva olukorra, arenguvajaduste ja võimalike lahenduskäikude kirjeldusega, projektiga elluviidavaid tegevusi, tegevuste oodatavaid tulemusi koos ajakavaga, loodava projekti kirjeldust ning riskianalüüsi koos riskide ja nende maandamise tegevustega;

2) projekti eelarve ja taotletava toetuse summa;

3) koostööpartneri nimi, registrikood ja nõusolek projektis osalemiseks;

4) vahearuarande esitamise periood.

Tabel 4. Lisaandmed tegevuste kaupa

Tegevus	Lisaandmed
1. Ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtt (§ 6 lõige 1 punkt 1)	1) digitaliseerimise koolituse läbimise tõend; 2) diginõustamis teenuse ja tarkvara ostu hinnapakkumised; 3) diginõustaja projektile vahetult eelnenud neljal aastal vähemalt kolme teostatud sarnase nõustamise kogemust tõendavad dokumendid.
2. Äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja/või automatiseerimise arendamine (§ 6 lõige 1 punkt 2)	1) projektiplaan, mis hõlmab eelkaardistust koos olemasoleva olukorra, arenguvajaduste ja võimalike lahenduskäikude kirjeldusega, projektiga elluviidavaid tegevusi, tegevuste

	oodatavaid tulemusi koos ajakavaga, loodava projekti kirjeldust ning riskianalüüsi koos riskide ja nende maandamise tegevustega; 2) projekti eelarve; 3) finantsproгноos projekti perioodil ja kolmel projekti lõppemisele järgneval aastal; 4) koostööpartneri nimi, registrikood ja nõusolek projektis osalemiseks; 5) vahearuande esitamise periood; 6) digitaliseerimise strateegia mis vastab § 3 punktis 5 toodud tingimustele; 7) diginõustaja projektile vahetult eelnenud neljal aastal vähemalt kolme teostatud sarnase nõustamise kogemust tõendavad dokumendid; 8) vahearuande esitamise periood.
3. Olemasoleva või uudse äritarkvara arendamine (§ 6 lõige 1 punkt 3)	1) projektiplaan, mis hõlmab eelkaardistust koos olemasoleva olukorra, arenguvajaduste ja võimalike lahenduskäikude kirjeldusega, projektiga elluviidavaid tegevusi, tegevuste oodatavaid tulemusi koos ajakavaga, loodava projekti kirjeldust ning riskianalüüsi koos riskide ja nende maandamise tegevustega; 2) projekti eelarve; 3) finantsproгноos projekti perioodil ja kolmel projekti lõppemisele järgneval aastal; 4) koostööpartneri nimi, registrikood ja nõusolek projektis osalemiseks; 5) vahearuande esitamise periood.
4. Andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamine ja praktikas rakendamine (§ 6 lõige 1 punkt 4)	1) projektiplaan, mis hõlmab eelkaardistust koos olemasoleva olukorra, arenguvajaduste ja võimalike lahenduskäikude kirjeldusega, projektiga elluviidavaid tegevusi, tegevuste oodatavaid tulemusi koos ajakavaga, loodava projekti kirjeldust ning riskianalüüsi koos riskide ja nende maandamise tegevustega; 2) projekti eelarve; 3) koostööpartneri nimi, registrikood ja nõusolek projektis osalemiseks; 4) vahearuande esitamise periood.

Määruse alusel toetuse taotlemise, määramise, kasutamise ja tagasinõudmisega seotud teavet ja dokumente ÜSS2021_2027 § 21 lõikes 3 sätestatud e-toetuse keskkonnas. Kui selles keskkonnas ei ole vastava dokumendiliigi esitamist ette nähtud, esitatakse digitaalselt allkirjastatud dokument elektrooniliselt.

4. peatükis määratakse kindlaks, kuidas toetust taotletakse.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse toetuse taotlemise kord.

Lõikes 1 määratakse, et toetust saab taotleda jooksvalt kuni eelarve ammendumiseni või kuni 31. märtsini 2029, mis on mõistlik korraldus toetusskeemi iseloomu ja abikõlblikkuse perioodi arvestades ehk rahaliselt väiksemahuliste ja lihtsamat tüüpi projektide rahastamiseks.

Lõige 2 sätestab, et rakendusüksus peab oma veebilehel avalikult ja ametlikult teavitama toetuste rahastamise eelarve suurusest ning taotluste vastuvõtmise alustamisest, lõpetamisest ja peatamisest, kooskõlastatult rakendusasutusega. See tagab protsessi läbipaistvuse, õiguspärasuse ja võrdsed võimalused kõigile taotlejatele, võimaldab neil planeerida taotluste esitamist ning suurendab süsteemi usaldusväärsust, kinnitades, et taotlusprotsess ja rahade haldamine toimuvad ametlikult ja kooskõlas kehtivate eeskirjadega. Taotlusvooru puudutav vajalik informatsioon, sealhulgas taotlusvooru avamis- ja sulgemiskuupäev ning taotlusvooru eelarve avaldatakse rakendusüksuse veebilehel.

Lõige 3 seab piirangu, et toetust võib taotleda korraga vaid ühele ja ellu viia vaid üht määrase alusel toetatavat projekti. Piirang on vajalik, kuna see aitab tagada toetuste jagamise läbipaistvust ja võrdseid võimalusi kõigile taotlejatele, vältides olukorda, kus üks taotleja koondab mitme projekti raames suure osa eelarvest enda kätte. Nii minnakse mööda võimalikest konkurentsimoonutustest ning tagatakse, et toetused jõuavad laiemalt erinevate organisatsioonideni.

Lõikes 4 sätestatakse, et taotluste vastuvõtmine lõpetatakse juhul, kui registreeritud taotlustega taotletav rahaline summa, mille kohta ei ole tehtud rahuldamise või rahuldamata jätmise otsust, on vähemalt võrdne meetme tegevuseelarve vaba jäägiga. Sellisel juhul menetletakse menetluses olevaid taotlusi nende esitamise järjekorras.

5. peatükk kirjeldab, kuidas toimub taotluse menetlemine ning missugused on rakendusüksuse elluviidavad tegevused ja tähtajad. Peatükis sätestatakse ka taotluse ja taotleja nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamise ning taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused ja kord.

Eelnõu § 13 näeb ette, et taotluse menetlemise tähtaeg on § 6 lõikes 1 sätestatud tegevuse (ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtt) puhul kuni kümme ja teiste tegevuste puhul kuni 30 tööpäeva.

Rakendusüksusel on põhjendatud juhtudel õigus seda tähtaega pikendada kuni kümne tööpäeva võrra, näiteks taotlejalt selgituste ja lisateabe küsimiseks või täienduste ja muudatuste tegemiseks. Rakendusüksus teavitab taotlejat taotluse menetlemise tähtaja pikendamisest.

Eelnõu §-s 14 kehtestatakse projektide valikukriteeriumid ja -metoodika.

Projektide valikul lähtutakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) 2021/1060¹⁰ (edaspidi ka ÜSM) artikkel 73 lõigetest 1 ja 2 lähtuvalt perioodi 2021–2027 seirekomisjonis kinnitatud 2021–2027 rakenduskava tegevuste üldistest valikukriteeriumidest ja -metoodikast¹¹.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk. 159–706)

¹¹ https://www.rtk.ee/sites/default/files/documents/2023-12/Valikukriteeriumid_2021-2027_l%C3%B5plik_31052022.pdf

Määratud kriteeriumid on mittediskrimineerivad ja läbipaistvad ning tagavad, et valitud tegevused arvestavad määruse (EL) 2021/1060 artiklis 9 sätestatud horisontaalseid põhimõtteid, millega:

- võetakse arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat;
- võetakse arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni nõudeid, sealhulgas artiklis 9 esitatud nõudeid ligipääsetavusele;
- võetakse arvesse ja edendatakse soolist võrdsuslikkust, soolise aspekti arvestamist ning sooküsimuste lõimimist;
- tagatakse diskrimineerimise vältimine ja ligipääsetavus;
- toetatakse kestliku arengu edendamise eesmärgi;
- tagatakse vastavus Euroopa Liidu keskkonnavalastele õigusaktidele;
- rakendatakse põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“.

Lõike 1 kohaselt ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtu (§ 6 lõige 1) taotlusele antakse vastavushindamise alusel hinnang järgmiste valikukriteeriumite alusel:

- 1) projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele;
- 2) projekti põhjendatus;
- 3) projekti kulutõhusus;
- 4) toetuse saaja ja koostööpartneri suutlikkus projekti ellu viia;
- 5) projekti kooskõla riigi pikaajalise arengustrateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega.

Lähtuvalt valikukriteeriumi täitmisest antakse kriteeriumile positiivne või negatiivne hinnang.

Ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtu (§ 6 lõige 1 punkt 1) hindamisel peab projekt rahastuse saamiseks pälvima kõigis viies valikukriteeriumis positiivse hinnangu. Juhul kui projekt ei vasta mõnele etteantud valikukriteeriumile, antakse selle kriteeriumi eest negatiivne hinnang. Näiteks kui projekti elluviimisega seotud kulud ei ole põhjendatud, antakse projektile kulutõhususe valikukriteeriumi eest negatiivne hinnang ning sellisel juhul rahastuse taotlust ei rahuldata.

Lõike 2 kohaselt äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja/või automatiseerimise arendamise (§ 6 lõige 1 punkt 2), olemasoleva või uudse äritarkvara arendamise (§ 6 lõige 1 punkt 3) ja andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamise ja praktikas rakendamise (§ 6 lõige 1 punkt 4) projektide hindamiseks koostab rakendusüksus detailsema hindamismetoodika (ühendmääruse § 7 lõikest 2 juhindudes). Hindamismetoodika koostamisel lähtub rakendusüksus lõikes 3 esitatud valikukriteeriumitest ja nende osakaaludest (vt ka tabel 4).

Lõige 3 seab, et § 6 lõike 1 punktide 2–4 nimetatud tegevuste elluviimise taotlusi hinnatakse valikukriteeriumite kaupa skaalal 0–4 ning taotluse hindamisel antud koondhinne moodustub valikukriteeriumite hinnete kaalutud keskmisest.

Tabel 4. Paragrahvi 6 lõikes 2–4 nimetatud tegevuste elluviimiseks esitatud projekti taotluste hindamise valikukriteeriumid

Valikukriteerium	Osakaal koondhindest
Projekti kooskõla valdkondlike arengukavadega, mõju rakenduskava erieesmärgi ja meetme eesmärkide saavutamisele	30%

Projekti põhjendatus	20%
Projekti kulutõhusus	20%
Taotleja ja koostööpartneri(te) suutlikkus projekti ellu viia	20%
Projekti kooskõla „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega	10%

Projekti põhjendatuse puhul hinnatakse, kas:

- 1) projekti eesmärgipüstitus on põhjendatud (eksisteerib probleem, kitsaskoht või kasutamata arenguvõimalus);
- 2) projekti sekkumisloogika on arusaadav, mõjus (projektis ettenähtud tegevused võimaldavad saavutada projekti eesmärgid ning planeeritud väljundid ja tulemused parimal moel. Nende sidusus eesmärkidega ning mõjus on arusaadavad, võimalusel innovaatilisi lahendusi soosivad);
- 3) tegevuste ajakava on realistlik, arvestades mh tegevuste omavahelisi seoseid ja ajalist järgnevust.

Iga projekti hinnatakse iga kriteeriumi järgi skaalal 0–4. Seejärel arvutatakse kaalutud keskmine hinne – see tähendab, et iga kriteeriumi hinne korrutatakse tema osakaaluga (nt 30%, 20% jne) ja tulemused liidetakse.

Hindamisel peab § 6 lõike 1 punktide 2–4 projekt rahastuse saamiseks saama kõigis viies valikukriteeriumis positiivse hinnangu. Juhul kui projekt ei vasta mõnele ette antud valikukriteeriumitele, antakse vastavale kriteeriumile negatiivne hinnang. Näiteks, kui projekti elluviimisega seotud kulud ei ole põhjendatud, antakse projektile projekti kuluefektiivsuse valikukriteeriumis negatiivne hinnang.

Lõikes 4 on sätestatud, et valikukriteeriumite alusel hindamiseks koostab rakendusüksus täpsema hindamismetoodika, mille kooskõlastab rakendusasutusega ning teeb kättesaadavaks rakendusüksuse veebilehel enne taotlusvooru avamist. Selle eesmärk on tagada hindamisprotsessi läbipaistvus, objektiivsus ja võrdsed võimalused kõigile taotlejatele. Hindamismetoodika avalikustamine enne taotlusvooru algust võimaldab taotlejatel selgelt aru saada, millised kriteeriumid ja põhimõtted on hindamisel aluseks, ning vastavalt oma projektitaotlust paremini ette valmistada.

Kooskõlastamine rakendusasutusega tagab, et hindamismetoodika on kooskõlas kehtivate seaduste ja määruste nõuetega ning on ametlikult kinnitatud. See vähendab vaidluste ja arusaamatuste riski, tagab menetluse õigsuse ning suurendab süsteemi usaldusväärsust.

Edasivolituse aluseks on ühendmääruse § 7 lõige 2, mis annab rakendusüksusele õiguse kehtestada täpsemad hindamispõhimõtted ja kriteeriumid valikukriteeriumite rakendamiseks. See õigustus võimaldab rakendusüksusel konkreetse taotlusvooru eripärasid arvestades kohandada hindamisprotsessi, säilitades samal ajal seadusandlikkuse ja läbipaistvuse.

Kokkuvõttes tagab säte, et hindamine toimub ühtsetel ja läbipaistvatel alustel, taotlejad mõistavad hindamiskriteeriume ning rakendusüksusel on seaduslik ja kooskõlastatud alus hindamismetoodika rakendamiseks.

Eelnõu §-s 15 sätestatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise tingimused.

Punkti 1 kohaselt nähakse ette, et paragrahv 6 lõige 1 punkti 1 taotlus kuulub rahuldamisele, kui see vastab kõigile §-s 17 nimetatud valikukriteeriumitele ehk on saanud positiivse hinnangu iga kriteeriumi puhul.

Punkti 2 kohaselt nähakse ette, et taotlus jäetakse rahuldamata, kui § 14 lõikes 2 loetletud valikukriteeriumite puhul pole projekt saanud koondhindeks vähemalt 2,50 või kui ühe valikukriteeriumi puhul on jäänud hinne alla 2,00.

Punkti 3 kohaselt taotlust ei rahuldata, kui eelarve on ammendunud. Rakendusüksus saab rahuldada taotluse taotletud ulatuses, rahuldada taotluse osaliselt või jätta taotluse rahuldamata. Rakendusüksus teeb taotluse rahuldamise otsuse juhul, kui taotleja ja taotlus vastavad määruses sätestatud nõuetele ning taotluses kirjeldatud projekt vastab kõikidele vastavalt kas § 14 lõikes 1 või 2 sätestatud kriteeriumitele.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse määruse nr 55 § 8 lg 4 p-d 10 ja 12 märgitakse taotluse rahuldamise otsuses lisaks ühendmääruse § 8 lõikes 4 sätestatule projekti elluviimise tingimused ja aruannete esitamise tähtajad ja kord ning täpsustatakse toetuse saaja õigusi ja kohustusi.

Taotluse võib osaliselt rahuldada ühendmääruse § 9 lõikes 1 nimetatud juhtudel:

- 1) toetust on taotletud tegevusele või kulude katteks, mis ei ole projekti elluviimise seisukohast põhjendatud;
- 2) taotletav summa ületab rahastamise eelarve vaba jääki;
- 3) projekti eesmärki on võimalik saavutada ka taotluse osalise rahuldamise korral ja taotleja on nõus rakendusüksuse ettepanekuga vähendada taotletavat summat või muuta projektiga kavandatud tegevusi. Kui taotleja ettepanekuga ei nõustu, teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Paragrahvi 6 lõigetes 2–4 nimetatud tegevuste puhul võib taotluse rahuldamise otsuse teha haldusmenetluse seaduse § 53 tähenduses kõrvaltingimusega, kui kõrvaltingimuse seadmine on mõistlik ja põhjendatud ning taotleja on kõrvaltingimuse seadmisega nõus. Kõrvaltingimuse nõuetekohasel saabumisel või täitmisel vormistatakse sellekohane teave taotluse rahuldamise otsuse juurde.

Paragrahvi 6 lõigetes 2–4 nimetatud tegevuste puhul ei teki toetuse saajal taotluse tingimusliku rahuldamise otsuse alusel õigust toetusega seotud makseid saada. Toetuse saajal tekib õigus saada toetusega seotud makseid, kui rakendusüksus on tuvastanud toetuse saaja esitatud või avalikust infosüsteemist, registrist või andmeallikast saadud teabe põhjal kõrvaltingimuse täitmise.

Määruses ei reguleerita taotluse rahuldamata jätmise korda, kuna selle otsuse tegemine kuulub haldusakti valdkonda. Kui seda otsust ei reguleeri mõni muu õigusakt, kehtib siiski haldusmenetluse seaduse (HMS) § 56, mis sätestab haldusakti põhjendamise nõuded, tagades otsuse läbipaistvuse ja põhjendatuse.

6. peatükk sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmine ja kehtetuks tunnistamine.

Eelnõu §-s 16 määratakse kindlaks taotluse rahuldamise otsuse muutmine.

Sätestatakse, et rakendusüksus otsustab taotluse rahuldamise otsuse muutmise § 6 lõike 1 punktis 1 nimetatud tegevuse puhul kümne tööpäeva jooksul taotluse esitamisest arvates ning § 6 lõike 1 punktides 2–4 nimetatud tegevuste puhul 20 tööpäeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

Taotluse rahuldamise otsust muudetakse rakendusüksuse algatusel või toetuse saaja esitatud asjaomase taotluse alusel ühendmääruse §-s 12 sätestatud tingimustel ja korras. Paragrahvi 6 lõikes 1 nimetatud tegevuse puhul saab taotleja muuta taotluse rahuldamise otsuses ühendmääruse § 12 lõike 2 punktis 4 nimetatud asjaolusid, mille puhul kontrollib rakendusüksus enne otsuse tegemist muudatuste asjakohasust ja vajalikkust. Kui taotleja soovib muuta § 6 lõigetes 2–4 nimetatud tegevuste puhul taotluse rahuldamise otsuses ühendmääruse § 12 lõike 2 punktides 1–4 nimetatud asjaolusid, kontrollib rakendusüksus enne otsuse tegemist muudatuste asjakohasust ja vajalikkust, vajaduse korral ka § 15 lõikes 2 sätestatud projektide valikukriteeriumite alusel, kaasates vajaduse korral eksperte. Rakendusüksusel on õigus keelduda taotluse rahuldamise otsuse muutmisest või lõikes 2 nimetatud juhul muudatuste heakskiitmisest, kui:

- 1) muudatus seab kahtluse alla projekti oodatavate tulemuste saavutamise või projekti tegevuste lõpetamise abikõlblikkuse perioodil;
- 2) muudatus ei ole kooskõlas määruses esitatud nõuetega, sealhulgas riigiabi reeglitega;
- 3) muudatus ei ole kooskõlas projekti sisu ja eesmärkidega;
- 4) muudatust ei loeta põhjendatuks.

Eelnõu §-s 17 kirjeldatakse asjaolusid, mille puhul rakendusüksus tunnistab taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks. See võib toimuda ühendmääruse kohaselt või selles määruses nimetatud juhtudel ja tingimustel nii sihtasutuse kui ka taotleja initsiatiivil.

Taotluse rahuldamise otsuse võib lisaks ühendmääruse §-s 14 sätestatule osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistada rakendusüksuse otsusega ühendmääruse § 14 või § 37 lõike 7 kohaselt või, kui:

- 1) toetuse saaja ei ole taotluse rahuldamise otsuses määratud tähtaja jooksul alustanud toetuse kasutamist;
- 2) projekti tegevusi ei ole võimalik lõpetada taotluse rahuldamise otsuses märgitud tähtjaks või hiljemalt 2029. aasta 31. augustiks. Rakendusüksus monitoorib oma portfellis olevate projektide edenemist, juhul kui rakendusüksus hindab, et projekti ei ole võimalik enam ellu viia on võimalus rakendusüksusel vabastada vahendeid teistele tegevustele;
- 3) taotlemisel või projekti elluviimisel on teadlikult esitatud ebaõiget või mittetäielikku teavet või on nõutud teave jäetud esitamata.

Taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise korral tuleb toetuse saajal toetus täielikult tagastada. Toetus tuleb täielikult tagastada muu hulgas juhul, kui selgub, et taotleja ei ole projekti nõuetekohaselt ellu viinud või ta ei saa seda teha.

7. peatükis nähakse ette, kuidas toimub toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamine.

Eelnõu §-s 18 kehtestatakse toetuse kasutamisega seotud aruannete esitamise tingimused ja kord.

Lõike 1 punkti 1 kohaselt esitab ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtu (§ 6 lõige 1 punkt 1) toetuse saaja ainult ühe aruande. Kuna tegemist on lihtsate ja lühikeste

projektidega, on nii toetuse saaja kui ka toetuse andja halduskoormust arvestades mõistlik, et toetuse saaja esitab aruande vaid üks kord, projekti lõppedes.

Lõike 1 punkt 2 kohaselt esitab äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja/või automatiseerimise arendamise (§ 6 lõige 1 punkt 2), olemasoleva või uudse äritarkvara arendamise (§ 6 lõige 1 punkt 3) ja andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamise ja praktikas rakendamise (§ 6 lõige 1 punkt 4) projektide puhul nii vahe- kui ka lõpparuande.

Lõike 2 kohaselt on aruandeperioodi pikkus kolm kuni kuus kuud. Aruandlusperioodi vahearuannete esitamiseks saab taotleja ise valida taotluse esitamisel.

Lõike 3 kohaselt sisaldab aruanne projekti peamiste tegevuste kirjeldust ja teavet projekti väljundite ja tulemuste saavutamise kohta, hinnangut projekti ja selle elluviimise tulemuslikkuse kohta ning strateegia „Eesti 2035“ aluspõhimõtetes ja sihtidesse panustamise kirjeldust.

Lõigetes 4 ja 5 sätestatakse, et rakendusüksus peab aruande kinnitama 20 tööpäeva jooksul alates aruande esitamisest. Kui aruannet on vaja täiendada, annab rakendusüksus selleks eraldi tähtaja.

8. peatükk sätestab toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu §-s 19 sätestatakse toetuse maksmise tingimused.

Lõike 1 kohaselt ettevõtja vajadustele vastava äritarkvara kasutuselevõtu (§ 6 lõige 1 punkt 1) puhul makstakse toetus ühendmääruse § 28 lõike 2 alusel kindlasummaliste maksetena.

Kindlasummaline makse on ühekordne makse, mille suurus on määratud taotluse rahuldamise otsuses ning selle väljamaksmise eeldus on tegevuse eesmärkide ja tulemuste täielik saavutamine. Kui toetus makstakse toetuse saajale kindlasummalise maksena, siis ei esita toetuse saaja kuludokumente, vaid makse tehakse pärast kokkulepitud tulemuse rakendusüksusele esitamist ja selle rakendusüksuse poolt heakskiitmist.

Kindlasummaline makse on suunatud eelkõige tulemuslikkuse rahastamisele – kokkulepet ei tehta mitte tegevuse, vaid tulemuse tasandil. Kulu loetakse tekkinuks, kui kokkulepitud tulemus on täielikult saavutatud. Seda, palju tulemuse saavutamiseks tehtud tegevused tegelikult maksma läksid, toetuse maksmisel enam ei vaadata. Kui tulemused saavutatakse osaliselt, siis rakendusüksus toetust välja ei maksa.

Lõike 2 kohaselt äriprotsesside koostalitlusvõimelise digitaliseerimise ja/või automatiseerimise arendamise (§ 6 lõige 1 punkt 2), olemasoleva või uudse äritarkvara arendamise (§ 6 lõige 1 punkt 3) ja andmemajanduse kasutusjuhtude väljatöötamise ja praktikas rakendamise (§ 6 lõige 1 punkt 4) projekti tegevuste puhul makstakse toetuse saajale vastavalt ühendmääruse § 27 lõike 1 punktile 1 tasutud tegelike kulude alusel. Toetuse saaja esitab toetatava kulu tekkimist ja kulu tasumist tõendavad dokumendid koos vahe- või lõpparuandega. Rakendusüksus menetleb kuludokumente kuni 20 tööpäeva alates kuludokumentide esitamisest. Kui menetlemisel ilmneb kuludokumentides puudus, mida ei ole võimalik menetlemise tähtaja jooksul kõrvaldada, määrab rakendusüksus puuduse kõrvaldamiseks lisatähtaja.

Lõike 3 kohaselt peab kulu kuludokumendi abikõlblike kulude summa olema käibemaksuta vähemalt 100 eurot, et piirata administratiivset koormust.

9. peatükis kirjeldatakse rakendusüksuse täiendavaid kohustusi ja õigusi.

Eelnõu §-s 20 sätestatakse rakendusüksuse õigused ja kohustused.

Lõike 1 kohaselt on rakendusüksusel õigus kontrollida projekti üle järelevalve tegemise käigus toetuse kasutamise tingimuste täitmist, projekti elluviimist ja omafinantseeringu kasutamist, sealhulgas viibida toetuse saaja ruumides ning territooriumil ning kontrollida toetuse kasutamisega seotud andmeid, dokumente ja muid materjale. Vajaduse korral võib rakendusüksus nõuda lisaandmete esitamist. Rakendusüksusel on õigus lõpetada toetuse väljamaksmine ning nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub ÜSS2021_2027-s, selle alusel antud määrustes või kõnesolevas määrukses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale taotluses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatust.

Rakendusüksusel on lõike 2 kohaselt ka hulk mitmesuguseid kohustusi. Näiteks on ta kohustatud koostama asjakohased juhendid, vormid ja töökorrad ning tegema need taotlejale ja toetuse saajale kättesaadavaks; avaldama avalikku infot toetuse kasutamise kohta ning kaitsma taotlejate ja toetuse saajate konfidentsiaalset infot; kontrollima projektide elluviimist ja seirama pidevalt toetuse rahalisi jääke; koguma ja esitama rakendusasutusele ülevaateid toetusmeetme rakendamise seisust ning osalema mõjuanalüüsi tegemisel; menetlema toetuse kasutamise aruandeid, sealhulgas läbi vaatama toetuse saaja koostatud projektiaruanded. Samuti peab rakendusüksus kandma info vähese tähtsusega abi andmise kohta riigiabi registrisse ja säilitama riigiabi andmisega seotud andmeid kümme aastat alates viimasest taotluse rahuldamise otsusest.

10. peatükis sätestatakse vaide esitamise kord

Eelnõu § 21 sätestab, et vaie rakendusüksuse toimingute või otsuse peale esitatakse enne halduskohtusse kaebuse esitamist rakendusüksusele ÜSS2021_2027 § 31 kohaselt. Vaide lahendab rakendusüksus.

Määrus ei reguleeri finantskorrektsiooni olukorda. Selliseid olukordi käsitlevad eraldi ÜSS2021_2027 ja ühendmääruse vastavad finantskorrektsiooni vastavad sätted, mis sätestavad korrektsiooni alused, menetluse ja tingimused.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Eelnõu aluseks on ÜSS2021_2027 ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Eelnõu on kooskõlas ÜSS2021_2027 aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.06.2021, lk 159–706, parandatud ELT L 450, 16.12.2021, lk 160 ja ELT L 241, 19.09.2022, lk 16);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1058, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi (ELT L 231, 30.06.2021, lk 60–93, parandatud ELT L 13, 20.01.2022, lk 74).

Eelnõu vastab järgmistele Euroopa Liidu riigiabi ja vähese tähtsusega abi määrustele ning on nendega kooskõlas:

- 1) Euroopa Komisjoni määrusega (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.
- 2) Euroopa Komisjoni määrusega (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks.

4. Määruse mõjud

Eelnõul on otsene mõju Eesti majandusele. Ettevõtjate suurem digitaliseeritus aitab kasvatada ettevõtjate teenitud tulu, maksta töötajatele suuremaid palku, osaleda rahvusvahelistes väärtus- ja tarneahelates. See omakorda kasvatab riigi maksutuluseid, millega kaasneb Eesti elanike üldise heaolu kasv ning paremad riigi teenused oma kodanikele ja ettevõtetele.

Toetusmeetme, riigi pikaajalise arengu strateegia aluspõhimõtete ja sihtide ning ÜSMi artiklis 9 nimetatud horisontaalsete põhimõtete vaheliste seoste analüüs

Võrdsed võimalused, sooline võrdõiguslikkus ja ligipääsetavus

TAT tegevused arvestavad põhiõiguste hartaga ja puuetega inimeste õiguste konventsiooniga. TAT ei sisalda tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse. Kaudset mõju hinnatakse hindamisel. Taotlemisel näitab taotleja, kas ja mil moel on projektil mõju „Eesti 2035“ horisontaalsetele põhimõtetele. Mõju ja selle ulatust hinnatakse valikukriteeriumiga „projekti kooskõla „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega“.

Toetuse rakendamise tulemusel kasvab ettevõtja teadlikkus ettevõtte digitaliseerimise võimalustest ja hoogustub digitaalsete lahenduste, sealhulgas automatiseerimise kasutamine. Automatiseerimise abil paraneb puudega, erivajadustega ning naissoost töötajate ligipääsetavus neile valdkondadele, mis nõuavad füüsilist pingutust. Töökorraldus ja töö sisu muutub, füüsilisest tööst saab arvuti ja tehnoloogiaga juhitud protsess. Seega muutuvad eri majandusvaldkonnad ja neis töötamine eri huvirühmadele kättesaadavamaks. Määruse alusel toetatavad projektid võivad kaudselt panustada eri ühiskonnarühmade võimalustesse osaleda tööelus ja elukestvas õppes ning tegeleda ettevõtlusega.

Teenuste ja andmepõhiste lahenduste arendamisel võetakse võimalusel laiemalt arvesse, et eri soost, vanuses, emakeelega ja erivajadusega kasutajatel võivad olla erinevad oskused, vajadused ja võimalused teenuseid ja lahendusi kasutada, ning seatakse eesmärgiks võrdsete võimaluste loomine juurdepääsuks teenustele ja lahendustele.

Digiteenuseid ja andmepõhiseid lahendusi arendatakse, jälgides ning planeerides seda, et avalike teenuste osutamist võimaldavad infosüsteemid oleksid digiligipääsetavad, st oluline on arendamisel rakendada ligipääsetavuse standardite nõudeid. Digitaliseerimise ja automatiseerimise kaudu muudetakse muu hulgas ettevõtja füüsilist pingutust nõudvad tööülesanded, paberil antavad töökasud jne sellisteks, mida juhitakse arvuti ja tehnoloogiatega. Ettevõtte digitaliseerimise käigus ning asjakohaste arvutiprogrammide ja tehnoloogiatega olemasolul saab ettevõtja juurutada ka selliseid lahendusi, mis on kättesaadavad puuetega inimestele.

Ettevõtlusvaldkonna üks kitsaskohti on, et naiste loodud ja juhitud ettevõtteid on vähem. Samuti tegutsevad naisettevõtjad pigem valdkondades, mis põhinevad vähem tehnoloogial.

Naisettevõtjatel on raskem raha ja kapitali hankida ning kapitali kaasata. Samuti on naisettevõtjatel vähem julgust riskida ning nende ettevõtted tegelevad vähem arendus- ja innovatsioonitegevustega. Lisaks pole naisettevõtjatel alati ligipääsu ettevõtlusvõrgustikele ja ettevõtluse arendamisega seotud infole. Toetus ei panusta otseselt loetletud kitsaskohtade lahendamisse.

Kaudselt panustatakse „Eesti 2035“ mõõdikute „ligipääsetavuse näitaja“, „soolise võrdõiguslikkuse indeks“ ning „hoolivuse ja koostöömeelsuse mõõdik“ sihttaseme saavutamisse.

Keskkonnahoid

Perioodi 2021–2027 Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava DNSH (ingl *do no significant harm* ehk ei kahjusta oluliselt) analüüsis leiti, et asjaomastel meetmetel ei ole DNSH põhimõtte alusel hinnanguliselt olulist kahjulikku mõju. TAT tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest ja olulist positiivset muutust ega ka negatiivset mõju keskkonnahoiu- ja kliimaeesmärgile.

Kaudselt panustatakse sihttaseme „ringleva materjali määr, %“ saavutamisse, kuivõrd andmepõhise aruandluse rakendamiseks on üks võimalus pakendiettevõtjatele ning probleemtoodete maaletoojatele (elektri- ja elektroonikaseadmed, akud ja patareid, rehvid) aruandluskohustuse automatiseerimine. See tegevus panustab ringmajandusse ning „Eesti 2035“ makrotaseme mõõdikusse ringselt kasutatava materjali osatähtsuse kasvuga kogu materjalikasutuses (näiteks pakendijäätmeid tõhusamalt materjalina ringlusse suunates).

Kaudselt panustatakse „Eesti 2035“ mõõdiku „kasvuhoonegaaside netoheide CO₂ ekvivalenttonnides“ sihttaseme saavutamisse.

Regionaalne tasakaalustatus

Tegevused ei panusta otseselt regionaalarengusse. Tegevuste tulemused loovad eeldused ettevõtete digitaliseerimise suurendamiseks olenemata asukohast. Taotlemisel näitab taotleja, kas ja mil moel edendatakse projektiga regionaalset tasakaalustatust. Mõju ja selle ulatust hinnatakse valikukriteeriumiga „projekti kooskõla „Eesti 2035“ aluspõhimõtete ja sihtidega“.

Kaudselt panustatakse „Eesti 2035“ mõõdiku „väljaspool Harjumaad loodud sisemajanduse kogutoodang elaniku kohta Euroopa Liidu 27 liikmesriigi keskmisest“ sihttaseme saavutamisse.

5. Eelnõu rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meetme 21.1.2.2 eelarvest on ELi toetuse osa 20 000 000 eurot, millest kõnesoleva määruse alusel toetatavate tegevuste toetuseelarve on 10 508 000 eurot.

Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad. Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele lisatulusid ega -kulusid. Määruse rakendamiseks vajalikud tegevused viib ellu rakendusüksus. Toetuse andmise rakendamisega seotud kulud kaetakse tehnilise abi vahenditest.

6. Eelnõu jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse koostööstamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Rahandusministeeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile, Kliimaministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, perioodi 2021–2027 seirekomisjonile, Euroopa Komisjonile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele. Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele ning TAIE juhtkomisjonile.

Lisad

Lisa 1. Põhiõiguste harta ja PIK arvestamise kontroll-leht (eraldi fail);

Lisa 2. Riskihindamise tabel (eraldi fail).